

BILAGA

den 1 oktober 2019

PROTOKOLL OM VATTEN OCH HÄLSA TILL 1992 ÅRS KONVENTION OM SKYDD OCH ANVÄNDNING AV GRÄNSÖVERSKRIDANDE VATTENDRAG OCH INTERNATIONELLA SJÖAR
Utfärdat i London den 17 juni 1999**Nationella mål till protokollet och förhållande till målen för hållbar utveckling****Mål**

Målet med protokollet om vatten och hälsa är att förebygga, kontrollera och minska vattenrelaterade sjukdomar inom Europa. Protokollet får större betydelse av att det bidrar till att utveckla vattenförsörjningen, både avseende dricksvatten och avloppsvatten. Särskilt viktigt är protokollet för länder i Östeuropa, Centralasien och Kaukasien i deras strävan att lösa sina vattenförsörjningsfrågor. Finland undertecknade protokollet den 17 juni 1999 och ratificerade det den 3 mars 2005. Protokollet trädde i kraft den 4 augusti 2005.

Protokollet förutsätter att parterna ställer upp och offentliggör nationella mål som ska uppnås eller upprätthållas för att förebygga vattenrelaterade sjukdomar. De nationella målen ska utgå från de mål som anges i artikel 6.2 i protokollet. Parterna ska också med tre års mellanrum rapportera hur målen har uppnåtts till protokollsekretariatet som upprätthålls av WHO:s regionala kontor för Europa och FN:s ekonomiska kommission för Europa och som samordnar genomförandet av protokollet.

Finland ställde upp sina protokollsensliga nationella mål år 2008 och de verkställdes genom beslut av social- och hälsovårdsministeriet den 15 februari 2008.

Denna promemoria redogör för utfallet av de nationella målen från 2008, för de nya målen till protokollet fram till år 2030, för motiveringarna till de nya målen och för beräknade tidpunkter för att uppnå målen. Direkta citat från protokolltexten har *"kursiverats"*.

Uppdateringen av målen

Social- och hälsovårdsministeriet har ansett det nödvändigt att uppdatera Finlands nationella mål till protokollet. De nya målen beaktar den utveckling som skett i lagstiftning, vattenskydd och hälsoskydd sedan 2008. För varje överordnat mål i protokollet a–j ställs ett eller flera konkreta nationella mål. Man vill här särskilt betona de protokollsensliga målen som ett led i genomförandet av FN:s medlemsländers mål och handlingsprogram för hållbar utveckling (Agenda 2030), då man anser det naturligt att förankra de nationella målen och målen i UNECE-protokollet om vatten och hälsa i de globala målen för hållbar utveckling.

Målen har utarbetats i ett brett samarbete förvaltningsövergripande och tillsammans med sakkunnigorganisationer i en arbetsgrupp bestående av social- och hälsovårdsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, utrikesministeriet, Institutet för hälsa och välfärd, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, Finlands miljöcentral, Finlands Kommunförbund, Finlands Vattenverksförening rf och Ute-dassföreningen Käymäläseura Huussi ry. Målen har finlisats utgående från de utlåtanden som hade begärts av alla centrala ministerier (7 st.), myndigheter som övervakar och styr vattenförsörjning och avlopp och hälsoskydd (20 st.), statliga forskningsinstitut och motsvarande (5 st.) samt 37 registrerade föreningar som företår bland annat tjänsteinnehavare som utför övervakning av industrin, miljöskyddet och hälsoskyddet, vattentjänstverk och vattenandelslag, vattenbruk och fiske, vetenskaplig forskning, utvecklingssamarbete, naturskydd och simundervisning samt miljöfostran och miljöinformation. Målen och remissyttrandena har varit till offentligt påseende via Statsrådets tjänst för projektinformation.

Målen för hållbar utveckling

Målen och handlingsprogrammet för hållbar utveckling som styr ansträngningarna för en hållbar utveckling fram till 2030 bekräftades av FN:s medlemsländer vid FN:s generalförsamling 2015. Handlingsprogrammet för hållbar utveckling (Agenda 2030) syftar till eliminering av extrem fattigdom och till en hållbar utveckling som jämlikt beaktar miljön, ekonomin och människan. De 17 målen för hållbar utveckling (*Sustainable Development Goals*) och de 169 underordnade målen (targets) trädde i kraft i början av 2016 och de är bindande för både fattiga och rika länder.

Mål 6 för hållbar utveckling är att säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla. De underordnade målen 6.1 (Tabell 1) och 6.2 (Tabell 2) gäller särskilt målsättningarna i protokollet om vatten och hälsa och ställer också på dem de övergripande globala mål som Finland har förbundit sig till och som också UNECE-protokollet syftar till. WHO/UNICEF ansvarar för uppföljningen av de underordnade målen genomförande globalt. Uppföljningen sker årligen via det s.k. Joint Monitoring Programme (JMP) som integreras i hela SDG-uppföljningsrapporten (SDG6 Synthesis Report). Rapporten behandlades första gången sommaren 2018 på ett högnivåforum (High Level Political Forum, HLPF) och kommer härfter att behandlas regelbundet med 3–4 års mellanrum.

De underordnade målen är följande:

- 6.1 Senast 2030 uppnå allmän och rättvis tillgång till säkert och ekonomiskt överkomligt dricksvatten för alla.
- 6.2 Senast 2030 säkerställa att alla har tillgång till fullgod och rättvis sanitet och hygien och att ingen behöver utträtta sina behov utomhus. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt behoven hos kvinnor och flickor samt människor i utsatta situationer.
- 6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.
- 6.4 Till 2030 väsentligt effektivisera vattenanvändningen inom alla sektorer samt säkerställa hållbara uttag och en hållbar försörjning med sötvatten för att angripa vattenbristen och väsentligt minska det antal människor som lider av vattenbrist.
- 6.5 Senast 2030 genomföra en integrerad förvaltning av vattenresurser på alla nivåer, när så är lämpligt genom gränsöverskridande samarbete.
- 6.6 Senast 2020 skydda och återställa de vattenrelaterade ekosystemen, däribland berg, skogar, våtmarker, floder, akviferer och sjöar.
- 6.A Till 2030 utöka det internationella samarbetet och stödet för kapacitetsuppbyggnad till utvecklingsländerna inom vatten- och sanitetsrelaterade verksamheter och program, inklusive genom tekniker för vatteninsamling, avsaltning, vatteneffektivitet, rening av avloppsvatten, återvinning och återanvändning.
- 6 B Stödja och stärka lokalsamhällenas deltagande i arbetet med att förbättra vatten- och sanitetshandlingen.

I tabellerna 1 och 2 ges normativa tolkningar av de underordnade målen 6.1 och 6.2 för hållbar utveckling.

Tabell 1. Normativ tolkning av det underordnade målet 6.1 för hållbar utveckling N enligt WHO/UNICEF Joint Monitoring Programme	
6.1 Senast 2030 uppnå allmän och rättvis tillgång till säkert och ekonomiskt överkomligt dricksvatten för alla.	
allmän (universal)	Avser alla ställen och sammanhang, däribland hushåll, skolor, hälso- och sjukvårdsenheter, arbetsplatser och offentliga lokaler.
rättvis (equitable)	Innebär stegvis minskning och eliminering av ojämlikhet mellan olika befolkningsgrupper.
säker (safe)	Säkert dricksvatten innebär att det alltid är fritt från patogener och förhöjda nivåer av giftiga ämnen.
ekonomiskt överkomlig (affordable)	Serviceavgifter innebär inget hinder för tillgång till vatten och hindrar inte heller människor från att tillgodose andra grundläggande behov.
dricksvatten (drinking water)	Vatten som används för att dricka, för matlagning, matberedning och personlig hygien.
tillgång (access)	Innebär tillräckligt och tillförlitligt med vatten för husbehov nära hemmet.
alla (for all)	Lämpligt att användas av män, kvinnor, flickor och pojkar i alla åldrar, även av personer med funktionsnedsättning.

Tabell 2. Normativ tolkning av det underordnade målet 6.2 för hållbar utveckling enligt WHO/UNICEF Joint Monitoring Programme	
6.2 Senast 2030 säkerställa att alla har tillgång till fullgod och rättvis sanitet och hygien och att ingen behöver uträtta sina behov utomhus. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt behoven hos kvinnor och flickor samt människor i utsatta situationer.	
tillgång (access)	Innebär faciliteter nära hemmet som är lätta att nå och använda vid behov.
fullgod (adequate)	Innebär ett system som hygieniskt avskiljer exkret från mänsklig kontakt och som även på ett säkert sätt återanvänder eller behandlar exkret på plats eller transporterar och behandlar det på annat håll.
rättvis (equitable)	Innebär stegvis minskning och eliminering av ojämlikhet mellan olika befolkningsgrupper.
sanitet (sanitation)	Sanitet innebär tillhandahållande av faciliteter och tjänster för säker hantering och avlägsnande av urin och avföring från människan.
hygien (hygiene)	Hygien innebär omständigheter och praxis som bidrar till att upprätthålla hälsa och förhindra spridning av sjukdomar, däribland handtvätt, hantering av menstruationshygien och mathygien.
för alla (for all)	Lämpligt att användas av män, kvinnor, flickor och pojkar i alla åldrar, även av personer med funktionsnedsättning.
ingen behöver uträtta sina behov utomhus (end open defecation)	Exkret från vuxna eller barn som placeras under en buske direkt eller täckt av litet jord, på åkern, på stranden eller på någon annan öppen plats; som släpps ut direkt i ett avloppsdike, en flod, havet eller någon annan vattenförekomst; eller som pakeras i ett tillfälligt omslag och kastas bort.
kvinnors och flickors behov (paying attention to the needs of women and girls)	innebär att minska vattenhämtningsbördan och möjliggöra för kvinnor och flickor att hantera sina behov av sanitet och hygien på ett respektfullt sätt. Särskild uppmärksamhet bör ägnas kvinnors och flickors behov i lokaler med högfrekvent användning, såsom skolor och arbetsplatser, och i högrisklokaler, såsom hälso- och sjukvårdsenheter och lokaler för frihetsberövande.
utsatta gruppers behov (and those in vulnerable situations)	Innebär att uppmärksamma särskilda behov avseende vattenförsörjning, sanitet och hygien i 'särskilda fall', däribland i flyktingläger, lokaler för frihetsberövande, massammankomster och pilgrimsresor.

Nya mål 2019–2030

Finlands nya nationella mål till protokollet om vatten och hälsa fram till 2030 har sammanställts i tabell 3. Längre fram i promemorian redogörs det för utfallet av de nationella målen från 2008, för motiveringarna till de nya målen och för beräknade tidpunkter för att uppnå målen.

Tabell 3. Nationella mål till protokollet om vatten och hälsa fram till 2030.			
Mål i protokollet		Nationellt mål 2019–2030	
a)	Kvaliteten av tillhandahållet dricksvatten, med beaktande av Världshälsoorganisationens riktlinjer för dricksvattenkvalitet	a1)	I anläggningar som levererar hushållsvatten möter den kemiska, mikrobiologiska, tekniska och estetiska vattenkvaliteten åtminstone kraven enligt rådets direktiv 98/83/EG om kvaliteten på dricksvatten, nedan kallat <i>dricksvattendirektivet</i> .
		a2)	I anläggningar som levererar hushållsvatten möter vattenkvaliteten avseende radioaktivitet åtminstone kraven enligt rådets direktiv 2013/51/Euratom om fastställande av krav avseende skydd av allmänhetens hälsa mot radioaktiva ämnen i dricksvatten (nedan kallat <i>direktivet om radioaktivitet i dricksvatten</i>).
		a3)	Uppgifter om tillsynsobjekten, hushållsvattnets kvalitet, missförhållanden som tillsynen upptäckt och myndigheternas åtgärder för att rätta till situationen kontrolleras och delas ut genom miljö- och hälsoskyddets centraliserade verksamhetsstyrning och datahanteringstjänst. Målet är en enhetlig tillsyn med bättre styrkvalitet, större tillsynseffekt och främjande av hälsofrågor i samband med vattenförsörjning och avlopp.
		a4)	Vattenanvändarna får tillräcklig information om kvaliteten på det levererade hushållsvattnet och kvalitetsens betydelse för hälsan. Det finns lättillgänglig information för hushåll och vattenanvändare om hur hushållsvattnets kvalitet inverkar på hälsan.
b)	Minskning av skalan av epidemier av och tillbud med vattenrelaterade sjukdomar	b1)	Vattenburna epidemier förebyggs med hjälp av övervakning, information, anvisningar och utbildning och epidemier som sprids via hushållsvattnet också med hjälp av vattenproduktionskedjans riskhantering.
		b2)	Den årliga andelen av hela befolkningen som insjuknar i epidemier via hushållsvattnet är i snitt högst 0,01 % på sex år.
		b3)	Antalet vattenburna epidemier och personer som insjuknat bygger på ett elektroniskt system för anmälan om misstanke och för utredning av vattenburna epidemier.
		b4)	Vattenburna epidemier utreds med hjälp av laboratorieundersökningar på dem som insjuknat, undersökningar av vattnet och epidemiologiska undersökningar.
		b5)	En sammanfattning som beskriver epidemierna publiceras minst en gång på tre år.
c)	Förbättring av gemensamma system och andra sätt för tillhandahållande av dricksvatten till territoriella områden eller befolkningsmängder som ska betjänas	c1)	Den uppnådda nivån på tillgång till hushållsvatten med en täckning på 100 % av befolkningen upprätthålls.
		c2)	Hushållsvattentjänsterna främjas i takt med den förverkligade och den planerade samhällsstrukturens utveckling. Utvecklingen sker antingen genom anslutning till det gemensamma vattentjänstsystemet eller genom att vattentjänsten tryggas fastighetsspecifikt.
d)	Förbättring av gemensamma system och andra sätt för hygienisering i territoriella områden eller för befolkningsmängder som ska betjänas	d1)	I hela Finland sköts spillvattentjänsterna i samband med bosättning genom centraliserade system på de områden där det behövs för den förverkligade och den planerade samhällsutvecklingen eller enligt miljö- och hälsokrav. I områden utanför centraliserade vattentjänster behandlas spillvattnet fastighetsspecifikt med så effektiva system som möjligt.

		d2)	Fastighetsägare ska i beboeliga byggnader åtgärda fastighets-specifika avloppsvattensystem så att de är effektivare än be-handling genom slamavskiljning i enlighet med förpliktelserna enligt miljöskyddslagen.
		d3)	Rådgivning ska sporra fastighetsägare att effektivera den frivil-liga spillvattenbehandlingen till en bättre nivå än vad lagen krä-ver.
e)	Prestationsnivåer som ska uppnås för sådana gemensamma system och andra sätt för tillhandahållande av vatten re-spektive hygienisering	e1)	Vattentjänstverkens verksamhetsförutsättningar förbättras ge-nom att stärka deras resurser så att en tillräcklig ekonomi och kompetens i deras verksamhet kan säkerställas och verken kan producera säkra vattentjänster av hög kvalitet till överkomliga priser för sina kunder. Det kan gälla att förstora anläggning-arna genom fusioner, att säkra resurser genom nya samarbets-former eller att anlita utomstående tjänster.
		e2)	Engagemanget hos vattentjänstverkens ägare i tryggheten av vattentjänsternas driftsäkerhet och samarbetet mellan ägare och anläggningar främjas för att fastställa prestationsnivån för re-spektive vattentjänstverk. Prestationsnivån följs med hjälp av anläggningsspecifika nyckeltal. Nyckeltalen sparas i informat-ionssystemet för vattentjänster.
		e3)	Anläggningarnas verksamhet beskrivs genom nyckeltal för ut-värdering av effektiviteten och ekonomin. Nyckeltalen följs upp regelbundet. God praxis och transparens inom vattentjäs-ter förbättras genom att uppgifter som beskriver vattentjänst-verkens verksamhet offentliggörs.
		e4)	Tillgången till lämpliga vattentjänster säkerställs också avse-ende störningar.
		e5)	Kontinuitetshanteringen i vattentjänstverken utvecklas i samar-bete mellan olika aktörer. Erfarenheter av kontinuitetshante-ringen från dessa vattentjänstverk tillämpas på alla vattentjänst-verk i ändamålsenlig omfattning.
f)	Tillämpning av allmänt vedertagna me-toder för tillhandahållande av vatten och hygienisering, inbegripet skydd av vatten som är en källa för dricksvatten	f1)	Yt- och grundvattnets status säkras genom att skydda vatten som används för vattenförsörjning. De centrala frågeställning-arna inom vattenvård och vattenskydd fastställs för varje vat-tenförvaltningsområde. Skyddet av grundvatten främjas genom skyddsplaner för grundvattenområden och aktuella uppgifter om gränserna och hydrogeologin för dessa områden. Grundvat-tenbeståndet används för vattenförsörjning på ett hållbart sätt. Risker orsakade av mänsklig verksamhet minskas på grundvat-tenområden som används eller som kan användas som källa för hushållsvatten.
		f2)	Åtgärder inom vattenvården planeras i samarbete med berörda grupper. Den centrala principen är ett öppet och engagerat sam-arbete. Verksamheter som kan orsaka risk för miljöförstöring kräver myndighetstillstånd eller verksamhetsanmälan till myn-digheterna.
		f3)	På hushållsvattentjänster och avloppsrening tillämpas försiktig-hetsprincipen och en övergripande riskhantering (Water Cycle Safety Plan, WCSP) som består av WSP-modellen för hushålls-vatten och SSP-modellen för avloppsrening och avlopp. För ut-arbetandet av modellerna upprätthålls nationell webbaserad programvara. Riskbedömning, riskhantering, tillsyn och stör-ningsberedskap bildar en fast helhet där delarna stöder varandra. Vattentjänstverken och myndigheterna samarbetar för att förebygga störningar inom hushållsvattentjänster och av-loppsrening och för att förhindra olägenheter för hälsa och miljö på grund av störningar.

		f4)	Övervakningen av hushållsvattnets kvalitet och förebyggandet av störningar utgår från en bedömning och hantering av risker som påverkar vattnets hygieniska kvalitet i hela vattenproduktionskedjan i enlighet med WHO:s princip Water Safety Plan (WSP). Hushållsvattenleverantörerna och de myndigheter som övervakar hushållsvattnet har samlade anvisningar om god praxis för att säkra hushållsvattnets kvalitet. För att säkerställa tillräcklig kompetens har alla med uppgifter som påverkar vattenkvaliteten i en anläggning som levererar hushållsvatten genomgått ett test i anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens i enlighet med hälsoskyddslagen. Undersökningar av hushållsvatten som omfattas av myndighetstillsyn görs i godkända laboratorier med ackrediterade eller utvärderade metoder.
		f5)	För bedömning och hantering av risker i avloppsreningen tillämpas modellen Sanitation Safety Plan (SSP) som motsvarar WSP och där utöver förebyggande av hälsoolägenheter även bedömning och hantering av miljörisker beaktas. Bedömning och hantering av miljö- och hälsorisker enligt SSP-modellen ingår i miljötillståndsbestämmelserna för avloppsreningsverk. För att minska den kommunala avloppsbelastningen gör man upp ett avtal för utveckling av vattenskyddet där man kommer överens om ett gemensamt rekommendationsprogram för olika aktörers frivilliga åtgärder för en effektivare behandling av avloppsvatten.
		f6)	Det säkerställs att anläggningarna sanerar sina vattentjänstsystem i tillräcklig omfattning och på rätta ställen och att verktyg och nyckeltal tas fram för att stödja investeringar.
		f7)	Företag och organisationer uppmuntras att göra ett vattenansvarsåtagande där de identifierar vattenriskerna i sina värdekedjor och utvecklar en hållbar vattenanvändning och vattenhantering.
g)	Förekomst av utsläpp av i) orenat avloppsvatten, och ii) orenade överflöden av dagvatten från uppsamlingssystem för avloppsvatten avseende vatten som omfattas av detta protokoll	g1)	Under normala förhållanden kommer orenat avloppsvatten från samhällen eller industrier inte ut i vattendrag. Störningar orsakade av avledning och hantering av avloppsvatten från samhällen och industrier förhindras genom förebyggande åtgärder och man bereder sig på förhand på skador och information om skador genom tillräckliga åtgärder, till exempel genom övningar. Belastningen från sporadiska utsläpp beaktas i miljötillståndet för varje reningsverk, och andelen sådana utsläpp granskas när tillsynsverksamheten bedömer om tillståndsvillkoren följs.
		g2)	Blandavloppssystem byggs om möjligt om till säravlopp. Anläggningarna ska utveckla hanteringen av dagvatten som leds i avlopp så att spillvatten endast i ringa mån hamnar bland avfallsvattnet och inte stör avloppsreningsverkens normala verksamhet. Kommunerna ska systematiskt åtgärda sådana områden där dagvattnet märkbart belastar ytvattnet och vattnets status behöver förbättras för att minska denna belastning, t.ex. genom att förebygga att det bildas dagvatten, genom att hålla kvar, fördröja eller behandla vattnet.
		g3)	Under normala förhållanden leds allt avloppsvatten från blandavloppssystemen till reningsverk för rening. Beredskap för överflöden på grund av exceptionellt omfattande regn byggs upp genom förebyggande åtgärder. Belastningen från sporadiska utsläpp beaktas i reningsverkens miljötillstånd och andelen sådana utsläpp granskas när tillsynsverksamheten bedömer om tillståndsvillkoren fullföljs.

h)	Kvaliteten av utsläpp av avloppsvatten från behandlingsanläggningar till vatten som faller inom detta protokolls tillämpningsområde	h1)	Avloppsvatten från samhälle och industri behandlas biologisk-kemikaliskt med bästa användbara teknik för att avlägsna organiska ämnen och näringsämnen som orsakar eutrofiering, fosfor och kväve, genom att ständigt förbättra anläggningarnas reningseffekt. Behandlingen effektivteras i synnerhet där olägenheterna från avloppsvatten påverkar ytvatten vars status inte är bra eller vars status hotas av försämring och där vattendragets status kan förbättras genom effektivare rening av avloppsvatten från samhällen.
		h2)	När det gäller skadliga ämnen som fastställts i lag överskrider inte gränsvärden eller miljökvalitetsnormer. De hygieniska risker som orsakas av avloppsvatten från tätbebyggelse minskas efter behov. Risker som orsakas av nya mikropollutanter (läkemedelsrester, mikroplaster) utreds och vid behov tas det fram förfaranden och strategier för att reducera och kostnadseffektivt förebygga dessa risker. På motsvarande sätt utvecklas verksamhetssätt och metoder mot återvinning och återanvändning av näringsämnen.
i)	Utsläpp och återanvändning av avloppsslam från gemensamma hygieniseringsystem eller andra hygieniseringsanläggningar och kvaliteten på avloppsvatten som används för bevattning. Härvid ska Världshälsoorganisationens riktlinjer och riktlinjerna i Förenta nationernas miljöprogram avseende en säker användning av avloppsvatten och exkret från jordbruk och vattenbruk beaktas.	i1)	Avloppsslam släpps inte ut i vattendrag eller havet och deponeras inte heller på avstjälningsplatser utan samlas in, behandlas och återanvänds som gödsel-fabrikat energiprodukter eller andra produkter.
		i2)	Mineralfosforresurser sparas genom att återvinna den fosfor som finns i avloppsslam. Näringsämnen tillvaratas i högre grad så att minst 50 % av det kommunala avloppsslammet utnyttjas med avancerad teknik senast 2025. Användbarheten av näringsämnen från reningsverksslam förbättras genom att nya behandlingsmetoder tas fram.
		i3)	Regleringen som rör egenskaper hos återvinningsbaserade gödsel-fabrikat jämkas och användningen av dem främjas aktivt utan att gödsel-fabrikatens säkerhet eller miljöskyddet äventyras. Särskilt ska det uppmärksammas att produkterna inte förorenar marken eller äventyrar produktionen av mat och foder till hög kvalitet.
		i4)	Hälsö- och miljörisker hos behandlat avloppsvatten från tätbebyggelse fastställs och för de fastställda riskerna fastslås effektiva kontrollmetoder för att göra det möjligt att använda vattnet på nytt.
		i5)	Gödsel-fabrikatens mikrobiologiska kvalitet säkras genom lagstiftning, tillsyn och forskning.
j)	Kvaliteten hos vatten som används såsom källa för dricksvatten och som vanligen används till badvatten, vattenbruk eller produktion och fångst av skaldjur.	j1)	Vattendragens kvalitet är i samklang med vattenramdirektivet. God ekologisk och kemisk status hos ytvatten och god kemisk och kvantitativ status hos grundvattnen uppnås. Försämring av vatten med god eller utmärkt status förhindras. Det utarbetas och upprätthålls aktuella skyddsplaner för grundvattenområden som används som källa för hushållsvatten, liksom på sådana grundvattenområden där det finns verksamhet som avsevärt påverkar grundvattnets status.
		j2)	Det ställs upp miljömål för olika vattenförekomster. När målen fastställs beaktas särskilt de vatten som används som källa för hushållsvatten samt badstrandsvattnen där den hygieniska kvaliteten särskilt ska beaktas.
		j3)	Populära områden har allmänna badstränder eller små allmänna badstränder. Kvaliteten hos badvattnet vid allmänna badstränder möter kraven enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/7/EG, nedan kallat badvattendirektivet, eller enligt social- och hälsovårdsministeriets förordningar. Badvattenkvaliteten

			ska motsvara minst tillfredsställande badvattenstandard på badstränder där ett stort antal personer badar.
		j4)	En badvattenprofil utarbetas för alla badstränder där ett stort antal personer badar. I profilen beskrivs egenskaperna hos badvattnet och grund- och ytvattnet i dess tillrinningsområde samt sådan verksamhet i tillrinningsområdet som kan utgöra en föroreningskälla för badvattnet och de källor utvärderas som kan påverka badvattenkvaliteten och de badandes hälsa. Varje allmän badstrand som frekventeras mycket ska ha en tillgänglig toalett.
		j5)	Uppgifter om badvattenkvaliteten, missförhållanden som tillsynen upptäckt och myndigheternas åtgärder för att rätta till situationen matas in i miljö- och hälsoskyddets centraliserade system för verksamhetsstyrning och datahantering som syftar till en enhetlig tillsyn med bättre styrkvalitet och större tillsynseffekt.
		j6)	j6) Miljötillstånd som utfärdas anläggningsspecifikt med stöd av miljöskyddslagen och vattenlagen säkerställer att vattenbruksproduktion placeras så att verksamheten inte orsakar olägenheter för miljön och att de vattenbaserade riskerna för livsmedelssäkerheten har minimerats.
k)	Tillämpning av allmänt vedertagna metoder för vården av inneslutna vatten som vanligen är tillgängliga för badande.	k1)	Allmänna badbassänger ska hållas och upprätthållas så att folk har möjlighet att lära sig och att upprätthålla sin simfärdighet. I allmänna badbassänger beaktas tillgängligheten.
		k2)	Kvaliteten på och övervakningen av vattnet i bassänger som är öppna för allmänheten uppfyller kraven enligt social- och hälsovårdsministeriets förordning (315/2002).
		k3)	Uppgifter om badvattenkvaliteten, missförhållanden som tillsynen upptäckt och myndigheternas åtgärder för att rätta till situationen matas in i miljö- och hälsoskyddets centraliserade system för verksamhetsstyrning och datahantering som syftar till en enhetlig tillsyn med bättre styrkvalitet och större tillsynseffekt.
		k4)	Anställda med uppgifter som påverkar kvaliteten på bassängvatten i simhallar och badanläggningar genomgår test i anläggningsteknisk och bassängvattenhygienisk kompetens i enlighet med 28 a § i hälsoskyddslagen (763/1994).
		k5)	I syfte att minska belastningen på bassängvattnet har de som deltar i renhållning och städning av simbassänger och våtrum tillräcklig kunskap om hur rumshygien påverkar bassängvattnets hygieniska kvalitet och tillräcklig kompetens när det gäller städning och renhållning av dessa lokaler i enlighet med 28 a § i hälsoskyddslagen.
		k6)	Verksamhetsutövare har bassäng- och bassänggruppspecifika planer för eventuella störningssituationer. Dessa planer ger anvisningar för förebyggande av hälsoolägenheter och personalen ges handledning i att agera i överensstämmelse med anvisningarna.
l)	Fastställande och åtgärdande av särskilt förorenade områden som har skadlig inverkan på vatten som omfattas av detta protokoll eller som sannolikt kommer att omfattas av detsamma och som därmed hotar att ge upphov till vattenrelaterade sjukdomar.	l1)	Riskobjekten fastställs, undersöks och åtgärdas prioriterat. Primärt prioriteras objekt som utgör risk för grundvattnet och andra objekt som kan orsaka ansevärda miljö- eller hälsorisker. Undersökning och sanering av dessa objekt främjas kostnadseffektivt och hållbart.

Förhållandet mellan målen i protokollet och målen för hållbar utveckling

I tabell 4 presenteras de överordnade målen i protokollet om vatten och hälsa och de globala mål för hållbar utveckling som ska genomföras genom de nationella målen till protokollet.

Tabell 4. De överordnade målen a–j i protokollet om vatten och hälsa och motsvarande mål för hållbar utveckling.			
Mål i protokollet		Mål för hållbar utveckling	
a)	Kvaliteten av tillhandahållet dricksvatten, med beaktande av Världshälsoorganisationens riktlinjer för dricksvattenkvalitet	6.1	Senast 2030 uppnå allmän och rättvis tillgång till säkert och ekonomiskt överkomligt dricksvatten för alla.
		17.14	Föra en mer samstämmig politik för hållbar utveckling.
b)	Minskning av skalan av epidemier av och tillbud med vattenrelaterade sjukdomar	3.3	Senast 2030 utrota epidemierna av aids, tuberkulos, malaria och försummade tropiska sjukdomar samt bekämpa hepatit, vattenburna sjukdomar och andra smittsamma sjukdomar.
		3.9	Till 2030 väsentligt minska antalet döds- och sjukdomsfall till följd av skadliga kemikalier samt föroreningar och kontaminering av luft, vatten och mark.
c)	Förbättring av gemensamma system och andra sätt för tillhandahållande av dricksvatten till territoriella områden eller befolkningsmängder som ska betjänas	6.1	Senast 2030 uppnå allmän och rättvis tillgång till säkert och ekonomiskt överkomligt dricksvatten för alla.
d)	Förbättring av gemensamma system och andra sätt för hygienisering i territoriella områden eller för befolkningsmängder som ska betjänas	6.2	Senast 2030 säkerställa att alla har tillgång till fullgod och rättvis sanitet och hygien och att ingen behöver uträta sina behov utomhus. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt behoven hos kvinnor och flickor samt människor i utsatta situationer.
		6.3	Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.
e)	Prestationsnivåer som ska uppnås för sådana gemensamma system och andra sätt för tillhandahållande av vatten respektive hygienisering	6.1	Senast 2030 uppnå allmän och rättvis tillgång till säkert och ekonomiskt överkomligt dricksvatten för alla.
		6.4	Till 2030 väsentligt effektivisera vattenanvändningen inom alla sektorer samt säkerställa hållbara uttag och en hållbar försörjning med sötvatten för att angripa vattenbristen och väsentligt minska det antal människor som lider av vattenbrist.
		9.1	Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.
		11.1	Senast 2030 säkerställa tillgång för alla till fullgoda, säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder och grundläggande tjänster samt rusta upp slumområden.
		16.6	Bygga upp effektiva och transparenta institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.
f)	Tillämpning av allmänt vedertagna metoder för tillhandahållande av vatten och hygienisering, inbegripet skydd av vatten som är en källa för dricksvatten	6.1	Senast 2030 uppnå allmän och rättvis tillgång till säkert och ekonomiskt överkomligt dricksvatten för alla.
		6.3	Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.

	6.4	Till 2030 väsentligt effektivisera vattenanvändningen inom alla sektorer samt säkerställa hållbara uttag och en hållbar försörjning med sötvatten för att angripa vattenbristen och väsentligt minska det antal människor som lider av vattenbrist.
	6.5	Senast 2030 genomföra en integrerad förvaltning av vattenresurser på alla nivåer, när så är lämpligt genom gränsoverskridande samarbete.
	6.6	Senast 2020 skydda och återställa de vattenrelaterade ekosystemen, däribland berg, skogar, våtmarker, floder, akviferer och sjöar.
	6.a	Till 2030 utöka det internationella samarbetet och stödet för kapacitetsuppbyggnad till utvecklingsländerna inom vatten- och sanitetsrelaterade verksamheter och program, inklusive genom tekniker för vatteninsamling, avsaltning, vatteneffektivitet, rening av avloppsvatten, återvinning och återanvändning.
	6.b	Stödja och stärka lokalsamhällenas deltagande i arbetet med att förbättra vatten- och sanitetshanteringen.
	9.1	Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsoverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.
	9.4	Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.
	12.2	Senast 2030 uppnå en hållbar förvaltning och ett effektivt nyttjande av naturresurser.
	12.6	Uppmuntra företag, särskilt stora och multinationella företag, att införa hållbara metoder och att integrera hållbarhetsinformation i sin rapporteringscykel.
	12.8	Senast 2030 säkerställa att människor överallt har den information och medvetenhet som behövs för en hållbar utveckling och livsstilar i harmoni med naturen.
	16.6	Bygga upp effektiva och transparenta institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.
	16.7	Säkerställa ett lyhört, inkluderande, deltagandebaserat och representativt beslutsfattande på alla nivåer.
	17.7	Främja utveckling, överföring och spridning av miljövänlig teknik till utvecklingsländerna på gynnsamma villkor, inklusive koncessions- och förmånsvillkor, på villkor som överenskommit mellan parterna.
	17.9	Öka det internationella stödet för genomförande av effektiv och riktad kapacitetsuppbyggnad i utvecklingsländerna till stöd för nationella planer för att genomföra alla målen för hållbar utveckling, inklusive genom samarbete nord-syd och syd-syd samt trepartssamarbete.
	17.14	Föra en mer samstämmig politik för hållbar utveckling.
	17.16	Stärka det globala partnerskapet för hållbar utveckling och komplettera det med partnerskap mellan flera parter som mobiliserar och utbyter kunskap, expertis, teknik och finansiella resurser, för att bidra till att målen för hållbar utveckling nås i alla länder, i synnerhet utvecklingsländer.
	17.17	Uppmuntra och främja effektiva offentliga och offentlig-privata partnerskap samt partnerskap inom det civila

			samhället vilka bygger på erfarenheterna från andra partnerskap och deras finansieringsstrategier.
g)	Förekomst av följande utsläpp: i) orenat avloppsvatten och ii) orenade överflöden av dagvatten från uppsamlingsystem för avloppsvatten avseende vatten som omfattas av detta protokoll	6.3	Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.
h)	Kvaliteten av utsläpp av avloppsvatten från behandlingsanläggningar till vatten som faller inom detta protokolls tillämpningsområde	6.3	Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.
i)	Utsläpp och återanvändning av avloppsslam från gemensamma hygieniseringssystem eller andra hygieniseringsanläggningar och kvaliteten på avloppsvatten som används för bevattning. Härvid ska Världshälsoorganisationens riktlinjer och riktlinjerna i Förenta nationernas miljöprogram avseende en säker användning av avloppsvatten och exkret från jordbruk och vattenbruk beaktas.	6.3	Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.
j)	Kvaliteten hos vatten som används såsom källa för dricksvatten och som vanligen används till badvatten, vattenbruk eller produktion och fångst av skaldjur.	6.4	Till 2030 väsentligt effektivisera vattenanvändningen inom alla sektorer samt säkerställa hållbara uttag och en hållbar försörjning med sötvatten för att angripa vattenbristen och väsentligt minska det antal människor som lider av vattenbrist.
		6.5	Senast 2030 genomföra en integrerad förvaltning av vattenresurser på alla nivåer, när så är lämpligt genom gränsoverskridande samarbete.
		6.6	Senast 2020 skydda och återställa de vattenrelaterade ekosystemen, däribland berg, skogar, våtmarker, floder, akviferer och sjöar.
k)	Tillämpning av allmänt vedertagna metoder för vården av inneslutna vatten som vanligen är tillgängliga för badande.	3.3	Senast 2030 utrota epidemierna av aids, tuberkulos, malaria och försummade tropiska sjukdomar samt bekämpa hepatit, vattenburna sjukdomar och andra smittsamma sjukdomar.
		4.a	Bygga och förbättra utbildningsmiljöer som är anpassade för barn och personer med funktionsnedsättning samt tar hänsyn till jämställdhetsaspekter och därmed erbjuder en trygg, fredlig, inkluderande och ändamålsenlig lärandemiljö för alla.
		6.3	Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.
l)	Fastställande och åtgärdande av särskilt förorenade områden som har skadlig inverkan på vatten som omfattas av detta protokoll eller som sannolikt kommer att omfattas av detsamma och som därmed hotar att ge upphov till vattenrelaterade sjukdomar.	3.9	Till 2030 väsentligt minska antalet döds- och sjukdomsfall till följd av skadliga kemikalier samt föroreningar och kontaminering av luft, vatten och mark.

Nationella mål till protokollet 2019–2030, förhållande till målen för en hållbar utveckling och utfallet av målen från 2008

”(a) kvaliteten av tillhandahållet dricksvatten, med beaktande av Världshälsoorganisationens riktlinjer för dricksvattenkvalitet,”

Nationellt mål 2008

Kvaliteten på det dricksvatten som levereras av vattentjänstverk ska uppfylla kraven enligt social- och hälsovårdsministeriets förordningar (461/2000) och (410/2001). Förordningarna baserar sig på rådets direktiv 98/83/EG om kvaliteten på dricksvatten, nedan *dricksvattendirektivet*. Vid beredningen av direktivet beaktades Världshälsoorganisationens (WHO) hälsorelaterade riktvärden för kvaliteten på dricksvatten.

Den som arbetar i en anläggning som levererar dricksvatten och som utför åtgärder som påverkar dricksvattnets kvalitet ska ha med godkänt resultat genomgått det test för anläggningsteknisk och dricksvattenhygienisk kompetens som avses i 20 b § i hälsoskyddslagen.

Hur målet har utfallit

Målet har förverkligats. Exempelvis uppfyllde 99,99 % av tillsynsundersökningarna 2017 de kvalitetskrav som ställs på hushållsvatten. Till utgången av 2018 hade det gjorts 55 000 test för anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens med godkänt resultat.

Nationellt mål 2019–2030

a1) I anläggningar som levererar hushållsvatten möter den kemiska, mikrobiologiska, tekniska och estetiska vattenkvaliteten åtminstone kraven enligt rådets direktiv 98/83/EG om kvaliteten på dricksvatten, nedan kallat *dricksvattendirektivet*.

a2) I anläggningar som levererar hushållsvatten möter vattenkvaliteten avseende radioaktivitet åtminstone kraven enligt rådets direktiv 2013/51/Euratom om fastställande av krav avseende skydd av allmänhetens hälsa mot radioaktiva ämnen i dricksvatten (nedan kallat *direktivet om radioaktivitet i dricksvatten*).

a3) Uppgifter om tillsynsobjekten, hushållsvattnets kvalitet, missförhållanden som tillsynen upptäckt och myndigheternas åtgärder för att rätta till situationen kontrolleras och delas ut genom miljö- och hälsoskyddets centraliserade system för verksamhetsstyrning och datahantering. Målet är en enhetlig tillsyn med bättre styrkvalitet, större tillsynseffekt och främjande av hälsofrågor i samband med vattenförsörjning och avlopp.

a4) Vattenanvändarna informeras tillräckligt om kvaliteten på det levererade hushållsvattnet och dess betydelse för hälsan. Det finns lättillgänglig information för hushåll och vattenanvändare om hur hushållsvattnets kvalitet inverkar på hälsan.

Förhållande till målen för hållbar utveckling

Genom målen som hänför sig till hushållsvattnets kvalitet genomförs mål 6.1 för hållbar utveckling som ska säkerställa tillgång till säkert dricksvatten för alla. Genom bättre och enhetligare tillsynskvalitet genomförs mål 17.14 om att föra en mer samstämmig politik för hållbar utveckling.

Måldatum

Målen som hänför sig till kvalitet, tillsyn och information avseende hushållsvattnet är fortlöpande verksamhet i enlighet med gällande lagstiftning.

Miljö- och hälsoskyddets centraliserade system för verksamhetsstyrning och datahantering är i bruk 2020.

Grunder

De hälsorelaterade krav som den nationella lagstiftningen ställer på hushållsvattnets kvalitet och de kvalitetskrav som utgår från vattnets användbarhet bygger på dricksvattendirektivet 98/83/EG där beredningen har beaktat Världshälsoorganisationens anvisningar och på direktivet om radioaktivitet i dricksvatten 2013/51/EURATOM. Enligt lag ska hälsoskyddsmyndigheten regelbundet övervaka hushållsvattnets kvalitet och övervakningen ska grunda sig på riskbedömning och riskhantering i hela vattenproduktionskedjan. Riskbedömningen ska göras i samarbete mellan verksamhetsutövare och myndigheter.

Övervakningen av hushållsvattnets kvalitet består enligt hälsoskyddslagen av verksamhetsutövarens egenkontroll och av myndighetstillsyn. Proaktiv myndighetstillsyn innebär bl.a. att hälsoskyddsmyndigheten ska godkänna hushållsvattenlevererande anläggningars verksamhet innan hushållsvatten får levereras när det görs betydande ändringar i vattenbehandlingen eller om det sker betydande förändringar i vattnets kvalitet eller i vattendistributionen. Den planenliga myndighetstillsynen omfattar dels vattendistributionsspecifika kontrollundersökningsprogram för övervakningen av hushållsvattnets kvalitet, dels kommunala tillsynsplaner som fastställer frekvensen för kontroller av anläggningars infrastruktur, lokaler och verksamhet. Kontrollundersökningsprogrammet ska enligt lag utarbetas i samarbete mellan hushållsvattenleverantören och hälsoskyddsmyndigheten. Den kommunala tillsynsplanen beaktar i enlighet med de lokala behoven det riksomfattande tillsynsprogrammet för miljö- och hälsoskydd av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Det riksomfattande tillsynsprogrammet och kommunernas tillsynsplaner gör det möjligt både att förenhetliga tillsynen i hela landet och att beakta de lokala omständigheterna.

Enligt lagen om vattentjänster ska vattentjänstverk se till att det hushållsvatten de levererar uppfyller kvalitetskraven enligt hälsoskyddslagen. Utifrån tillsynen kan hälsoskyddsmyndigheten vid behov bestämma att vattnet ska desinficeras eller behandlas på något annat sätt eller meddela föreskrifter om användningen av vattnet för att förebygga sanitära olägenheter.

Enligt lag ska en anläggning som levererar hushållsvatten informera tillräckligt om vattnets kvalitet. Hälsoskyddsmyndigheten ska se till att de hushåll inom en kommuns område som inte är anslutna till en hushållsvattenlevererande anläggnings vattenledning får tillräckligt med information om hushållsvattnets kvalitet i området, om eventuella sanitära olägenheter förknippade med vattenkvaliteten och om möjligheterna att undanröja olägenheterna. Strålsäkerhetscentralens uppgift är att med tre års mellanrum göra en rikstäckande resultatsammanfattning av hushållsvattnets radioaktivitet och att informera allmänheten om vad resultaten betyder i säkerhetshänseende.

Miljö- och hälsoskyddets centraliserade system för verksamhetsstyrning och datahantering där alla tillsynsobjekt inom miljö- och hälsoskyddet sammanförs, medräknat anläggningarna som levererar hushållsvatten, möjliggör en rikstäckande uppföljning av objekten i realtid. Systemet samlar in uppgifter om tillsynsobjekten, vattnets kvalitet och olägenheter som har upptäckts vid tillsynen samt om myndigheternas åtgärder för att rätta till situationen. När det gäller anläggningar som levererar hushållsvatten införs grundläggande uppgifter om anläggningarna och alla resultat från myndigheternas undersökningar av hushållsvatten, kontrollrapporterna och uppgifter om tidigare administrativa åtgärder.

Institutet för hälsa och välfärd avlägger regelbundet rapport om hushållsvattnets kvalitet till Europeiska kommissionen, i enlighet med dricksvattendirektivet. Rapporteringsskyldigheten gäller anläggningar som levererar hushållsvatten i en omfattning om minst 1 000 m³ om dagen eller till minst 5 000 användare, vilket omfattar 81 % av Finlands befolkning. Europeiska kommissionen publicerar regelbundet rapporter om hushållsvattnets kvalitet i medlemsländerna.

Förebyggande av hushållsvattenburna epidemier och andra sanitära olägenheter tas upp i punkt b).

Referenser

- Hälsoskyddslagen (763/1994)
- Lagen om vattentjänster (119/2001)
- Strålskyddslagen (859/2018)
- Social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten (1352/2015) och den tillämpningsanvisning av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården som gäller förordningen.
- Social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten i små enheter (401/2001).

”(b) Minskning av skalan av epidemier av och tillbud med vattenrelaterade sjukdomar.”

Nationellt mål 2008

Man ska minska antalet insjuknade i vattenepidemier så att det årliga antalet insjuknade är som högst 0,01 % av hela befolkningen.

Hur målet har utfallit

Sedan 1998 gäller obligatorisk anmälningsplikt och ett rapporteringsförfarande för hushållsvattenburna epidemier. Utifrån tjugo års uppföljning kan man konstatera att målet från 2008 om maximalt antal personer som insjuknat i vattenepidemier har uppnåtts.

Nationellt mål 2019–2030

b1) Vattenburna epidemier förebyggs med hjälp av övervakning, information, anvisningar och utbildning och epidemier som sprids via hushållsvattnet också med hjälp av vattenproduktionskedjans riskhantering.

b2) Den årliga andelen av hela befolkningen som insjuknar i epidemier via hushållsvattnet är i snitt högst 0,01 % på sex år.

b3) Antalet vattenburna epidemier och personer som insjuknat bygger på ett elektroniskt system för anmälan om misstanke och för utredning av vattenburna epidemier.

b4) Vattenburna epidemier utreds med hjälp av laboratorieundersökningar på dem som insjuknat, undersökningar av vattnet och epidemiologiska undersökningar.

b5) En sammanfattning som beskriver epidemierna publiceras minst en gång på tre år.

Mål b2) avser endast epidemier som sprids via hushållsvattnet medan de övriga målen utöver hushållsvattenburna epidemier även avser epidemier som sprids via badstrandsvatten och bassängvatten.

Förhållande till målen för hållbar utveckling

Målen följer de underordnade målen 3.3 och 3.9 för hållbar utveckling som syftar till att förhindra spridning av vattenburna sjukdomar och minska antalet döds- och sjukdomsfall till följd av vattenföroreningar. Dessa underordnade mål ingår i det övergripande målet för att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande.

Måldatum

Uppföljning, utredning och rapportering av epidemier som sprids via hushållsvatten, badstrandsvatten eller bassängvatten är fortlöpande verksamhet i enlighet med gällande lagstiftning.

Grunder

Eftersom antalet personer som insjuknar i hushållsvattenburna epidemier varierar från år till år kan det inte utifrån endast ett års uppgifter om vattenepidemier bedömas huruvida målet har nåtts. En beräkning av andelen insjuknade personer i förhållande till hela befolkningen baserat på uppgifter för flera år ger en mer tillförlitlig bild av situationen än uppgifter från endast ett år.

Hälsoskyddslagen innehåller förpliktelser om störningsberedskap och om förebyggande av hushållsvattenburna sjukdomar. Lagen förutsätter att hälsoskyddsmyndigheten har en plan för störningsberedskap som utarbetas i samarbete med andra myndigheter och med anläggningarna. Målet är att sanitära olägenheter till följd av störningssituationer så snabbt som möjligt ska kunna förebyggas, utredas och elimineras, eller minimeras.

Vattenrelaterade epidemier eller misstankar om sådana epidemier kräver omedelbara åtgärder av den anläggning som levererar hushållsvattnet och av hälsoskyddsmyndigheten för att förbättra vattnets kvalitet och förhindra att epidemin sprids. Hälsoskyddsmyndigheten kan vid behov bestämma att vattnet ska desinficeras eller behandlas på något annat sätt. Lagen kräver också att hushållsvattnet ska börja desinficeras när man misstänker eller konstaterar att det är mikrobiologiskt förorenat.

Badstrandsvatten och bassängvatten får inte heller orsaka användarna sanitära olägenheter. Med stöd av hälsoskyddslagen får hälsoskyddsmyndigheten förbjuda användningen av en allmän badstrand eller en bassäng, om vattenkvaliteten inte uppfyller kraven. Bestämmelser om tillsynen av badstrands- och bassängvatten och av vattenkvaliteten finns i social- och hälsovårdsministeriets förordningar. Kvaliteten och tillsynen avseende badstrandsvatten behandlas närmare i punkt j) och avseende bassängvatten i punkt k).

Genom förordning av statsrådet föreskrivs om utredning av epidemier som sprids via livsmedel och via hushållsvatten, badstrandsvatten eller bassängvatten. Kommunens myndigheter för livsmedelsövervakning och för hälsoskydd ska för utredning av epidemier utse en utredningsarbetsgrupp som också på förhand ska bygga upp beredskap för vattenburna epidemier och komma överens om hur utredningsarbetet ska organiseras. För att utreda en epidemi måste det göras laboratorieundersökningar som hänför sig till de insjuknade, undersökningar av det vatten som misstänks orsaka epidemin samt epidemiologiska undersökningar. Med vattenepidemier avses fall där minst två personer har insjuknat med likartade symptom efter att ha intagit hushållsvatten med samma ursprung eller efter att ha kommit i kontakt med samma vatten. Förordningen förutsätter anmälan om misstanke av en vattenburen epidemi och innehåller också bestämmelser om utredning och rapportering av vattenepidemier. Vattenepidemier anmäls och inrapporteras i ett webbaserat rapporteringssystem som epidemiansvariga myndigheter har tillgång till. Uppgifterna i utrednings- och uppföljningsregistret för epidemier ska också vara tillgängliga för de övervakningsstyrande myndigheterna Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverken.

Institutet för hälsa och välfärd (THL) ger sakkunnighjälp vid utredning av vattenburna epidemier och upprätthåller metodkompetens för fastställande av de med tanke på vattenepidemier viktigaste sjukdomsalstrande mikroberna. Så som förutsatts i statsrådets förordning ansvarar THL för närmare undersökning, typbestämning och uppföljning av de epidemiorsakande patogener som isolerats från människan och vattnet. THL har samlade anvisningar om skötseln av vattenepidemier på sin webbplats. THL och Livsmedelsverket publicerar i enlighet med förordningen minst vart tredje år en sammanfattning av epidemier orsakade av livsmedel eller hushållsvatten. I rapporten sammanställs uppgifter om antalet vattenepidemier och personer som insjuknat i vattenepidemier, epidemialstrarna och tekniska orsaker som lett till epidemierna. Rapportuppgifterna kan användas i det epidemiförebyggande arbetet. De finns att tillgå på Livsmedelsverkets webbplats.

Vattenburna sjukdomar minskas också genom fungerande avloppsvattenbehandling i samhällen och fastigheter. Underpunkterna d), e), f), g), h) och i) går närmare in på olika detaljer i anknytning till avloppsvatten och behandlingen av avloppsvatten.

Referenser

- Hälsoskyddslagen (763/1994)
- Statsrådets förordning (1365/2011) om utredning av livsmedels- och vattenburna epidemier
- Social- och hälsovårdsministeriets förordning (1352/2015) om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten
- Social- och hälsovårdsministeriets förordning (401/2001) om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten i små enheter
- Social- och hälsovårdsministeriets förordning (177/2008) om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid allmänna badstränder
- Social- och hälsovårdsministeriets förordning (354/2008) om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid små allmänna badstränder
- Social- och hälsovårdsministeriets förordning (315/2002) om kvalitetskrav på och kontrollundersökningar av bassängvatten i simhallar och badanläggningar

”(c) Förbättring av gemensamma system och andra sätt för tillhandahållande av dricksvatten till territoriella områden eller befolkningsmängder som ska betjänas.”

Nationellt mål 2008

År 2006 var ungefär 90 % av befolkningen delaktig i de gemensamma dricksvattensystemen. Man uppskattar att anslutningsgraden inte mera kommer att öka betydligt från den nuvarande nivån. Vid förbättring av dricksvattenförsörjningen säkerställs att det dricksvatten som man har tillgång till uppfyller kvalitetskraven. Man strävar efter att vattenförsörjningen för glesbygder och byar omfattas av vattenförsörjningsnätverket i de fall där detta är tekniskt och ekonomiskt ändamålsenligt.

Förutsättningarna för fastighetsspecifikt tillhandahållande av dricksvatten förbättras i de fall där en fastighet inte har möjlighet att på ett ändamålsenligt sätt och till skäligena kostnader tillhandahålla dricksvatten.

Hur målet har utfallit

Den beräknade tidpunkten för att uppnå målet från 2008 om att främja centraliserade hushållsvattentjänster i glesbygden och förbättra de fastighetsspecifika hushållsvattentjänsterna var den 31 december 2015. I praktiken har vattenförsörjningen genom centraliserade lösningar målenligt främjats i måttfull takt. Anslutningsgraden uppskattades 2015 till 92 %, medan utgångsläget 2008 var 90 %. Vattenförsörjningen för fastigheter utanför vattentjänstverkens verksamhetsområde sköts av vattenandelslag eller fastighetsspecifikt.

Nationellt mål 2019–2030

c1) Den uppnådda nivån på tillgång till hushållsvatten med en täckning på 100 % av befolkningen upprätthålls.

c2) Hushållsvattentjänsterna främjas i takt med den förverkligade och den planerade samhällsstrukturens utveckling. Utvecklingen sker antingen genom anslutning till det gemensamma vattentjänstsystemet eller genom att vattentjänsten tryggas fastighetsspecifikt.

Förhållande till målen för hållbar utveckling

Målet genomför mål 6.1 för hållbar utveckling genom att säkerställa fungerande infrastruktur för hushållsvattentjänster för hela befolkningen oavsett bostadsort.

Måldatum

Gällande lagstiftning om vattentjänster föreskriver målet som fortlöpande kommunal verksamhet.

Grunder

I Finland har 100 % av befolkningen tillgång till hushållsvatten. Tillgången till hushållsvatten utgår antingen från lösningar med centraliserat vattenledningsnät eller med fastighetsspecifika system.

Det uppskattas inte bli några förändringar i graden av anslutning till gemensamma vattentjänstsystem i framtiden. På landsbygden utanför tätorterna, i byar och i glesst bebyggda områden är det inte ändamålsenligt med centraliserade lösningar för vattentjänster, eftersom vattenanvändningen är liten och vattnet står länge i vattenledningsnätet vilket kan försämra vattenkvaliteten. Dessutom blir investerings- och driftskostnaderna för centraliserade vattenförsörjningslösningar ofta oskäligt höga för den som använder tjänsten i glesbygden. Ägaren eller innehavaren av en fastighet svarar för fastighetens vattenförsörjning. I glesbygdsområden grundar sig tillgången på hushållsvatten ofta på fastigheternas egna brunnar. Det är fastighetsägarens ansvar att se till att det finns kvantitativt tillräckligt med vatten av tillräckligt hög kvalitet att tillgå i fastigheten. Kommunens hälsoskyddsmyndigheter ska se till att fastighetsägare som är hänvisade till egen brunn får tillräckligt med information om hushållsvattnets kvalitet i området, eventuella sanitära olägenheter förknippade med kvaliteten och möjligheterna att undanröja olägenheterna.

Vattentjänstnätverkens täckning i Finland kan bedömas vara riktigt bra. När tjänsterna utvecklas behöver det regionala behovet av tjänster på lång sikt beaktas. I tätorter och i glesbygden kan vattentjänstsystemet bli överdimensionerat i takt med att befolkningen minskar. Samtidigt ökar behovet av vattentjänster på annat håll när semester- och fritidsboendet blir mera permanent och betingelserna för näringsverksamhet utvecklas i tätorter och glesbygd.

Kommunerna ska i samarbete med vattentjänstverken inom sitt område, med dem som levererar vatten till verken och behandlar verkens spillvatten och med andra kommuner utveckla vattentjänsterna inom sitt område i överensstämmelse med samhällsutvecklingen samt delta i den regionala översiktsplaneringen av vattentjänsterna. Kommunerna ska också vidta behövliga åtgärder för att se till att det finns vattentjänster, om behovet hos en större grupp av invånare eller sanitära skäl eller miljöskyddsskäl kräver det. Kommunerna ska godkänna vattentjänstverkens verksamhetsområden, antingen på anläggningens eget förslag eller efter att ha hört anläggningen. Verksamhetsområdena ska omfatta de områden där fastigheterna behöver anslutas till vattentjänstverkets vattenledning på grund av den faktiska eller den planerade samhällsutvecklingen.

En kommun kan välja det sätt att ordna vattentjänsterna den finner bäst. För att trygga tillgången till vattentjänster kan kommunen inrätta ett vattentjänstverk, utvidga ett befintligt vattentjänstverks verksamhetsområde eller ordna vattenförsörjningen till exempel utifrån fastighetsspecifika lösningar. Å andra sidan ska vattentjänstverkens verksamhetsområden åtminstone omfatta de områden där fastigheterna behöver anslutas till vattenledningen på grund av den faktiska eller den planerade samhällsutvecklingen.

Referenser

- Lagen om vattentjänster (119/2001)
- P. Silfverberg, 2017. Riktlinjer för vattentjänster på 2020-talet. Vattenverksföreningens stencilserie nr. 44. ISBN 978-952-6697-17-8
- K. Berninger, T. Laakso, H. Paatela, S. Virta, J. Rautiainen, R. Virtanen, O. Tynkkynen, N. Piila, M. Dubovik & R. Vahala. 2018. Hållbara vattentjänster i framtiden – anticipation, styrning och organisering. Publikationsserien för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 56/2018.

”(d) Förbättring av gemensamma system och andra sätt för hygienisering i territoriella områden eller för befolkningsmängder som ska betjänas.”

Nationellt mål 2008

År 2006 omfattades ungefär 80 % av befolkningen av de gemensamma avloppsförsörjningssystemen. Ett centraliserat avloppssystem och en centraliserad behandling av avloppsvatten var målet då detta är tekniskt och ekonomiskt befogat med tanke på vattenförsörjningen och miljöskyddet. Man strävade efter att identifiera de områden som uppfyller dessa förutsättningar så att det var möjligt att verkställa ett centraliserat avloppssystem och en centraliserad behandling av avloppsvatten innan den tidsfrist för uppfyllandet av kraven på fastighetsspecifik avloppsrening som bestäms i statsrådets förordning (542/2003) utgår. Fastighetsägarna skulle anpassa sina fastighetsspecifika avloppsvattensystem så att de stämmer överens med kraven i förordningen i de fall där det på grund av fastighetens läge inte funnits förutsättningar för att ansluta fastigheten till det gemensamma avloppsförsörjningssystemet.

Hur målet har utfallit

Målet avseende centraliserad avloppshantering har uppnåtts. Anpassningen av de fastighetsspecifika avloppssystemen så att de är i enlighet med kraven har inte uppnåtts målenligt. Det gjordes ändringar i lagstiftningen och tidsfristen för reningskraven i fastighetsspecifika system sköts upp i två omgångar.

Nationellt mål 2019–2030

d1) I hela Finland sköts spillvattentjänsterna i samband med bosättning genom centraliserade system på de områden där det behövs för den förverkligade och den planerade samhällsutvecklingen eller enligt miljö- och hälsokrav. I områden utanför centraliserade vattentjänster behandlas spillvattnet fastighetsspecifikt med så effektiva system som möjligt.

d2) Fastighetsägare ska i beboeliga byggnader åtgärda fastighetsspecifika avloppsvattensystem så att de är effektivare än behandling genom slamavskiljning i överensstämmelser med förpliktelse i miljöskyddslagen.

d3) Rådgivning ska sporra fastighetsägare att effektivera den frivilliga spillvattenbehandlingen till en bättre nivå än vad lagen kräver.

Förhållande till målen för hållbar utveckling

Målen genomför målen 6.2 och 6.3 för hållbar utveckling genom att säkra tillgången till fullgod och rättvis sanitet för alla samt genom att förbättra vattenkvaliteten i vattendrag genom att minska föroreningarna och andelen obehandlat avloppsvatten.

Måldatum

Enligt lag är det kommunens lagstadgade skyldighet att ordna avloppshantering, om behovet hos en större grupp invånare, sanitära skäl eller miljöskyddsskäl kräver det. Den fastighetsspecifika avloppshantering ligger på fastighetsägarens eller fastighetsinnehavarens ansvar.

Enligt miljöskyddslagen är måldatum för effektivare avloppssystem i de fall som gäller strand- och grundvattenområden där det på grund av fastighetens läge inte finns förutsättningar för att ansluta fastigheten till det gemensamma avloppssystemet den 31 oktober 2019. På andra områden ska systemet effektivteras när det vidtas åtgärder i fastigheten som kräver bygglov.

Grunder

De gemensamma avloppssystemen som inbegriper effektiv avledning och hantering av avloppsvatten omfattade 83 % av befolkningen år 2015. Centraliserade avloppssystem och centraliserad avloppshantering är fortsatt målet när det med tanke på vattenförsörjningen och miljöskyddet är tekniskt och ekonomiskt befogat och också möjligt att genomföra. Projekten anvisades statsunderstöd fram till 2016 i det nationella programmet för avloppssystem.

Kommunen ska godkänna vattentjänstverkens verksamhetsområde. Verksamhetsområdena för vattentjänstverk inom en kommuns område ska omfatta de områden där fastigheterna behöver anslutas till vattentjänstverkets spillvattenavlopp på grund av den faktiska eller planerade samhällsutvecklingen. Verksamhetsområdet för ett vattentjänstverk ska vara sådant att anläggningen är kapabel att ekonomiskt och ändamålsenligt sköta de uppgifter det har ansvaret för. I samband med beslutet om godkännande av verksamhetsområdet ska kommunen också fastställa en målinriktad tidtabell för anläggningen av ledningsnäten i verksamhetsområdets olika delar.

Fastigheterna inom ett vattentjänstverks verksamhetsområde ska anslutas till verkets vattenledning och spillvattenavlopp. Lagen ger dock möjlighet till befrielse från anslutning utanför tätorterna, om vatten- och avloppsanordningarna på fastigheten har byggts innan vattentjänstverkets verksamhetsområde har godkänts eller om fastigheten inte har någon vattentoalett. En ytterligare förutsättning för befrielse är att avledningen och hanteringen av avloppsvatten på fastigheten följer miljöskyddslagens bestämmelser. En fastighet kan få befrielse från anslutning också i en tätort, om anslutningen till ledningsnätet blir oskäligen för fastighetens ägare eller innehavare med beaktande av kostnaderna för byggande av fastighetens vatten- och avloppsanordningar, kostnaderna för anslutningen, det obetydliga behovet av vattentjänstverkets tjänster eller någon annan motsvarande särskild orsak. En ytterligare förutsättning är att befrielsen inte heller riskerar en ekonomisk och ändamålsenlig skötsel av vattentjänsterna inom vattentjänstverkets verksamhetsområde och att avledningen och hanteringen av fastighetens avloppsvatten kan ordnas i överensstämmelse med miljöskyddslagens krav.

Anslutningen till avloppsnät främjas också genom åtgärdsprogram för skydd av vattnen (se punkt f) där en utvidgning av avloppsnäten förs fram som ett sätt att nå målen för minskad belastning av vattendragen i glesbygden utanför tätorterna.

Enligt lag ska fastighetsägare i glesbebyggelse ha en utredning om avloppsvattenanordningarna och avloppshantering i fastigheten som vid behov visas för tillsynsmyndigheten. Utifrån dessa utredningar kan man på kommunnivå uppskatta nivån på avloppshantering och utsläppen i glesbebyggelse och bedöma behovet av att utvidga avloppsnätet.

Referenser

- Lagen om vattentjänster (119/2001)
- Lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004)
- Miljöskyddslagen (527/2014)
- Statsrådets förordning om behandling av hushållsavloppsvatten i områden utanför avloppsnätet (157/2017)
- A. Kangas (red.) Avloppsvatten i glesbygdsområden – Lagstiftning och praxis 2017. Miljöhandledning 2017. [http://urn.fi/URN:ISBN: 978-952-11-4740-1](http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4740-1)

”(e) Prestationsnivåer som ska uppnås för sådana gemensamma system och andra sätt för tillhandahållande av vatten respektive hygienisering.”

Nationellt mål 2008

Vattenförsörjningstjänster av god kvalitet för bosättningens samt närings- och fritidsverksamhetens behov finns tillgängliga även i framtiden till skäliga kostnader.

När man betraktar de vattentjänstverk som betjänar över 5 000 invånare, får inemot 90 % av anslutarna i detta nu sitt dricksvatten från vattentjänstverk som hör till säkerhetsklass I eller II, dvs. verk som kan via distributionsnätverket leverera minst 50 liter vatten per invånare/dygn även då deras huvudsakliga vattentäkt inte är i bruk. Säkerheten i tillgången på dricksvatten förbättras så att samtliga vattentjänstverk som betjänar över 5 000 personer ska höra till säkerhetsklass I eller II.

Hur målet har utfallit

Målet är uppnått så gott som fullt ut.

Nationellt mål 2019–2030

e1) Vattentjänstverkens verksamhetsförutsättningar förbättras genom att stärka deras resurser så att en tillräcklig ekonomi och kompetens i verksamheten kan säkerställas och anläggningarna kan producera säkra vattentjänster av hög kvalitet till överkomliga priser för sina kunder. Det kan gälla att förstora anläggningarna genom fusioner, att säkra resurser genom nya samarbetsformer eller att anlita utomstående tjänster.

e2) Engagemanget hos vattentjänstverkens ägare i tryggheten av vattentjänsternas driftsäkerhet och samarbetet mellan ägare och anläggningar främjas för att fastställa prestationsnivån för respektive vattentjänstverk. Prestationsnivån följs med hjälp av anläggningsspecifika nyckeltal. Nyckeltalen sparas i informationssystemet för vattentjänster.

e3) Anläggningarna beskriver sin verksamhet med nyckeltal för utvärdering av effektiviteten och ekonomin. Nyckeltalen följs upp regelbundet. God praxis och transparens inom vattentjänster förbättras genom att uppgifter som beskriver vattentjänstverkens verksamhet offentliggörs.

e4) Tillgången till lämpliga vattentjänster säkerställs också vid störningar.

e5) Vattentjänstverkens kontinuitetshantering vidareutvecklas i samarbete mellan olika aktörer. Erfarenheter från anläggningarnas kontinuitetshantering tillämpas på alla vattentjänstverk i ändamålsenlig omfattning.

Förhållande till målen för hållbar utveckling

Målen främjar mål 6.1 för hållbar utveckling om allmän och rättvis tillgång till säkert och ekonomiskt överkomligt dricksvatten för alla. Målen effektiviserar också vattenanvändningen (mål 6.4), bygger ut tillförlitlig infrastruktur av hög kvalitet (mål 9.1), bygger upp effektiva och transparenta institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer (mål 16.6) och säkerställer tillgång för alla till grundläggande tjänster.

Måldatum

Vattentjänstverkens verksamhetsbetingelser förbättras fortlöpande. Informationssystemet för vattentjänster ska senast år 2021 betjäna vattentjänstverkens, beslutsfattarnas, allmänhetens och myndigheternas behov av information.

Grunder

Det finns cirka 1 100 vattentjänstverk i Finland med verksamhetsområden godkända av kommunen. Därutöver finns det ytterligare cirka 700 aktörer inom vattentjänstområdet som inte har ett av kommunen godkänt verksamhetsområde. Största delen, cirka 1 400 av alla aktörer, är små, huvudsakligen invånarägda vattenandelslag i glesbygdsmråden. Allt strängare krav på vattentjänstverkens kontrollskyldighet och skyldighet att vara konsekvensmedvetna, säkerställande av kompetens, tjänsternas kontinuitet och de ekonomiska verksamhetsförutsättningarna kommer ytterligare att öka utmaningarna särskilt för de mindre vattentjänstverken. Genom att stärka vattentjänstverkens resurser kan deras verksamhetsförutsättningar stärkas och funktionssäkerheten även vid störningar förbättras.

Ur kundsynpunkt är det centrala i vattentjänstverkens verksamhet att tjänsten är av bra kvalitet, funktionssäker dygnet runt och ekonomiskt effektiv. För att tjänsten ska nå önskad prestationsnivå kan man använda sig av i samarbete mellan myndigheter och vattentjänstverk fastställda nyckeltal som beskriver kvalitet, funktionssäkerhet och ekonomisk effektivitet. De valda nyckeltalens målvärden följs regelbundet upp och rapporteras till kunderna. Bättre transparens i vattentjänstverkens verksamhet och ekonomi ökar förutsättningarna för bättre tilldelning av resurser och främjar en långsiktig ekonomihushållning och ägarstyrning i anläggningarna.

Den vattenförsörjningspool som har inrättats för att stödja vattentjänsternas beredskap främjar vattentjänstverkens kontinuitetshantering. Med kontinuitetshantering avses alla sådana åtgärder genom vilka en anläggning med på förhand planerade och genomförda arrangemang och ledningsmodeller kan hantera olika störningar som hotar dess verksamhet. Vattenförsörjningspoolen främjar en utveckling av beredskapsverksamheten bl.a. genom att utreda beredskapsläget, utarbeta anvisningar och verktyg, landstäckande hålla beredskapskurser och övningar och vid behov lägga fram åtgärdsförslag för att förbättra vattentjänstverkens beredskap.

Vattenförsörjningspoolen stöder vattentjänstverkens beredskap inför störningar i normala förhållanden och i undantagsförhållanden. Vattenförsörjningspoolens verksamhet bygger på ett avtal mellan Försörjningsberedskapscentralen, Finlands Kommunförbund och Vattenverksföreningen. Vattenförsörjningspoolens verksamhet styrs av en poolkommitté med företrädare förutom från vattentjänstverken, kommunerna och Försörjningsberedskapscentralen även från de ministerier som styr och övervakar vattenförsörjningen och från myndigheter inom sektorerna för hälsoskydd, försörjningsberedskap och räddningsväsende.

Samarbetet mellan den offentliga förvaltningen och vattentjänstverken främjas bl.a. genom att ta fram och utbilda i kontinuitetshanteringsverktyg för företag, genomföra gemensamma övningar mellan företagen och myndigheterna och genom att stödja och styra sektorernas och poolernas verksamhet. Ge-

nom att de myndigheter som ansvarar för styrningen av en regelbunden övervakning av vattentjänstverken deltar i utvecklingsarbetet och de utarbetade anvisningarna distribueras brett säkerställs att aktuell kunskap tillämpas i vattentjänstverken.

Referenser

- Lagen om vattentjänster (119/2001)
- Lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992)
- Statsrådets beslut om målen med försörjningsberedskapen (1048/2018)
- P. Silfverberg, 2017. Riktlinjer för vattentjänster på 2020-talet. Vattenverksföreningens stencilserie nr. 44. ISBN 978-952-6697-17-8
- K. Berninger, T. Laakso, H. Paatela, S. Virta, J. Rautiainen, R. Virtanen, O. Tynkkynen, N. Piila, M. Dubovik & R. Vahala. 2018. Hållbara vattentjänster i framtiden – anticipation, styrning och organisering. Publikationsserien för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 56/2018.

”(f) Tillämpning av allmänt vedertagna metoder för tillhandahållande av vatten och hygienisering, inbegripet skydd av vatten som är en källa för dricksvatten.”

Nationellt mål 2008

De allmänna målen för vattenskyddet har fastställts i programmet Riktlinjer för vattenskydd fram till år 2015 som regeringen godkände i november 2006. De viktigaste målen med tanke på hushållsvattnets kvalitet gäller minskning av den näringsbelastning som orsakar övergödning och de risker som skadliga ämnen ger upphov till samt skyddet av grundvatten.

EU:s ramdirektiv för vattenpolitik som har verkställts genom lagen om vattenvårdsförvaltningen 1299/2004 fastställer de allmänna målen för vattnets status. Målen fastställs i samband med vattenvårdsplanerna och de därmed förbundna åtgärdsprogrammen. Målet är att yt- och grundvattnets status åtminstone är god och inte försämras.

Hur målet har utfallit

De vattendragsspecifika statusmålen och åtgärderna för att nå målen har fastställts i planer för varje vattenförvaltningsområde. Inom alla sektorer har det vidtagits åtgärder som har minskat trycket på vattnen. Åtgärderna är dock inte fullgoda till alla delar.

Nationellt mål 2019–2030

f1) Yt- och grundvattnets status säkras genom att skydda vatten som används för vattenförsörjning. De centrala frågeställningarna inom vattenvård och vattenskydd fastställs för varje vattenförvaltningsområde. Skyddet av grundvatten främjas genom skyddsplaner för grundvattenområden och aktuella uppgifter om grundvattenområdenas gränser och hydrogeologi. Grundvattenbeståndet används för vattenförsörjning på ett hållbart sätt. Risker orsakade av mänsklig verksamhet minskas på grundvattenområden som används eller som kan användas som källa för hushållsvatten.

f2) Åtgärder inom vattenvården planeras i samarbete med berörda grupper. Den centrala principen är ett öppet och engagerat samarbete. Verksamheter som kan orsaka risk för miljöförstöring kräver myndighetstillstånd eller verksamhetsanmälan till myndigheterna.

f3) På hushållsvattentjänster och avloppsrening tillämpas försiktighetsprincipen och en övergripande riskhantering (Water Cycle Safety Plan, WCSP) som består av WSP-modellen för hushållsvatten och SSP-modellen för avloppsrening och avlopp. För modellerna upprätthålls nationell webbaserad pro-

gramvara. Riskbedömning, riskhantering, tillsyn och störningsberedskap bildar en fast helhet där delarna stöder varandra. Vattentjänstverken och myndigheterna samarbetar för att förebygga störningar inom hushållsvattentjänster och avloppsrening och för att förhindra olägenheter för hälsa och miljö på grund av störningar.

f4) Övervakningen av hushållsvattnets kvalitet och förebyggandet av störningar utgår från en bedömning och hantering av risker som påverkar vattnets hygieniska kvalitet i hela vattenproduktionskedjan i enlighet med WHO:s princip Water Safety Plan (WSP). Hushållsvattenleverantörerna och de myndigheter som övervakar hushållsvattnet har samlade anvisningar om god praxis för att säkra hushållsvattnets kvalitet. För att säkerställa tillräcklig kompetens har alla med uppgifter som påverkar vattenkvaliteten i en anläggning som levererar hushållsvatten genomgått ett test i anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens i enlighet med hälsoskyddslagen. Undersökningar av hushållsvatten som omfattas av myndighetstillsyn görs i godkända laboratorier med ackrediterade eller utvärderade metoder.

f5) För bedömning och hantering av risker i avloppsreningen tillämpas modellen Sanitation Safety Plan (SSP) som motsvarar WSP och där utöver förebyggande av hälsoolägenheter även bedömning och hantering av miljörisker beaktas. Bedömning och hantering av miljö- och hälsorisker enligt SSP-modellen ingår i miljötillståndsbestämmelserna för avloppsreningsverk. För att minska den kommunala avloppsbelastningen gör man upp ett avtal för utveckling av vattenskyddet där man kommer överens om ett gemensamt rekommendationsprogram för olika aktörers frivilliga åtgärder för en effektivare behandling av avloppsvatten.

f6) Det säkerställs att anläggningarna sanerar sina vattentjänstsystem i tillräcklig omfattning och på rätta ställen och att verktyg och nyckeltal tas fram för att stödja investeringar.

f7) Företag och organisationer uppmuntras att göra ett vattenansvarsåtagande där de identifierar vattenriskerna i sina värdekedjor och utvecklar en hållbar vattenanvändning och vattenhantering.

Förhållande till målen för hållbar utveckling

Målen genomför delmålen 6.1, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6, 6.a och 6.b för hållbar utveckling om att säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten, målen 16.6 och 16.7 om att bygga effektiva institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer och de genomföranderelaterade målen 17.14 och 17.17 för en hållbar utveckling.

WSP-principen och samarbetet mellan myndigheter och anläggningar i utarbetandet av planer för störningssituationer främjar mål 17.7 för hållbar utveckling om att uppmuntra och främja effektiva offentliga och offentlig-privata partnerskap samt partnerskap inom det civila samhället.

Vattenansvarsåtagandet ska genomföra mål 12.6 för hållbar utveckling om att uppmuntra företag att införa hållbara metoder och att integrera hållbarhetsinformation i sin rapporteringscykel. Den genomför också målen 12.2 och 12.8 om hållbar förvaltning och användning av naturresurser och om allmänhetens kunskap om hållbar livsstil. Åtagandet om vattenansvar anknyter också till mål 17 för hållbar utveckling om genomförande och globalt partnerskap (delmålen 17.7, 17.9, 17.14, 17.16 och 17.17) och målen 9.1 och 9.4 om hållbar industri, innovationer och infrastruktur.

Måldatum

Målen som gäller yt- och grundvattnens status nås successivt till 2027.

Alla anläggningar som levererar hushållsvatten i en omfattning om minst 1 000 m³ om dagen och som har egna råvattentäkt eller egen vattenbehandling använder den nationella webbaserade WSP-programvaran senast 2025. I alla nya miljötillstånd och ändringar av miljötillstånd för reningsverk för

avloppsvatten från tätbebyggelse beaktas miljö- och hälsoolägenheter som identifierats med det nationella webbaserade SSP-verktyget eller på motsvarande sätt senast med början 2025.

För att bevara och förbättra vattentjänstnätets infrastruktur saneras årligen i proportion till nätets längd och till kapitalvärdet 2–3 % av nätet riskbaserat.

Planer för störningssituationer och hushållsvattenhygieniska kompetenstagster är vattentjänstverkens och myndigheternas fortlöpande verksamhet i enlighet med gällande lagstiftning.

Grunder

Skydd av vattenresurser

Vattenvårdens och vattenskyddets centrala frågor ger riktlinjer för vilka frågor som ska beaktas i vattenförvaltningsplanerna och åtgärdsprogrammen. Centralt är till exempel effektivare vattenvård och införande av åtgärder inom jordbruket, skogsbruket, torvproduktionen och gruvdriften, säkrande av grundvattnets kvalitet och kvantitet och hantering av spillvattenolägenheter och utsläpp av skadliga ämnen.

Projektens betydelse ses över för varje vattenförvaltningsområde med avseende på hur statusmålen uppnås. De regionala samarbetsgrupperna för vattenvården är av central betydelse i arbetet med planeringen av vattenvården. I samarbetsgrupperna finns företrädare för kommunala och statliga myndigheter, näringsidkare, organisationer, ägare av vattenområden och centrala forskningsinstitut som påverkar vattenanvändningen, vattenskyddet och vattenstatus samt vattenanvändare och även andra aktörer beroende på tyngdpunkterna i vattenförvaltningsplanerna.

Lagen fastställer separat de projekt som kräver miljötillstånd. Det kan krävas tillstånd också för projekt som inte angetts separat, men som kan släppa ut skadliga ämnen i vattnet eller i marken. I miljötillståndet kan det utfärdas bestämmelser bl.a. om verksamhetens omfattning, utsläpp och utsläppsminskning. En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är bland annat att verksamheten inte får orsaka olägenhet för hälsan eller betydande förorening eller risk för förorening av miljön. Tillståndsovervakningen bygger både på myndighetstillsyn och på verksamhetsutövarens egen kontroll. Även om verksamheten inte kräver miljötillstånd är verksamhetsutövaren skyldig att vara på det klara över konsekvenserna av sin verksamhet för miljön och för människans hälsa, över miljörisker och hantering av riskerna samt om möjligheterna att minska de skadliga verkningarna. Det är också en allmän plikt att ordna verksamheten så att miljöförstöring kan förebyggas.

Med hjälp av skyddsplaner och uppdaterade gränser för grundvattenområdena vill man säkerställa att grundvattenreserverna bevaras i användningsbart skick utan att i onödan begränsa andra former av markanvändning i grundvattenområdet. Skyddsplanerna ska fastställa områdets hydrogeologiska egenskaper, kartlägga de riskfaktorer som utgör ett hot mot grundvattnet och utarbeta åtgärdsrekommendationer angående på området redan befintliga eller eventuella framtida riskfaktorer. Skyddsplanerna syftar också till att effektivisera kvalitetsgranskningen av grundvatten och till beredskap för åtgärder med tanke på grundvattensskador eller olyckor. En skyddsplan är till sin verkan en utredning och en anvisning som tillämpas i markanvändningsplaneringen och i myndighetstillsynen, liksom även i hanteringen av tillståndsansökningar och anmälningar som verksamhetsutövare lämnar in bl.a. utgående från lagstiftningen om miljötillstånd, jord och kemikalier.

Hushållsvattentjänster

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) styr de lokala myndigheterna som övervakar hushållsvattnets kvalitet. Valvira utarbetar i samarbete med regionförvaltningsverken och andra aktörer tillämpningsanvisningar om praxis som visat sig fungera bra. Också de prestationskrav som den som handhar ägarstyrningen (kommunen) ställer på vattentjänstverken ska styra såväl de

anläggningar som levererar hushållsvatten som avloppsreningsverken mot en funktionssäker och trygg vattenförsörjning.

Enligt lagen ska både anläggningens egenkontroll och myndighetstillsynen grunda sig på bedömning och hantering av de risker som påverkar vattnets hygieniska kvalitet i enlighet med WSP-principen. Riskbedömningen ska göras i samarbete mellan verksamhetsutövare och myndigheter. Hälso- och skyddsmyndigheten ska godkänna riskbedömningen och särskilt se till att åtgärder för att hantera riskerna för hälsan vidtas i hela vattenproduktionskedjan från tillrinningsområde via uttag, beredning och lagring till vattendistribution och att dessa åtgärder är ändamålsenliga och effektiva. Myndigheten ska också se till att informationen om att en riskbedömning har gjorts och en sammanfattning av resultaten finns tillgänglig för vattenanvändarna.

I hälso- och skyddslagen föreskrivs också att den som utför åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet i en anläggning som levererar hushållsvatten ska påvisa anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens genom att med godkänt resultat genomgå Valvira test. Intyget över genomfört kompetenstest gäller i fem år. Denna bestämmelse togs in i hälso- och skyddslagen 2006. Till utgången av 2018 hade det gjorts 55 000 test för anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens med godkänt resultat.

Enligt lagen om vattentjänster ska vattentjänstverken utarbeta och uppdatera en plan för beredskap för störningssituationer och vidta de åtgärder som behövs enligt planen. Motsvarande plan krävs enligt hälso- och skyddslagen av de behöriga hälso- och skyddsmyndigheterna. Det förutsätts också i lagstiftningen att myndigheter och verksamhetsutövare i samarbete utarbetar planen och att de olika planerna samordnas och övas in så att man i en störningssituation kan förebygga, klarlägga och undanröja sanitära olägenheter som uppstått vid störningen, att följderna av störningen kan minimeras och återhämtningen efter störningen kan komma i gång så fort som möjligt. För att störningar ska åtgärdas smidigt krävs det att de olika aktörerna har ett tydligt ansvar som alla aktörer känner till.

Störningsberedskapen och beredskapsplanerna för störningssituationer genomförs i ett brett nationellt samarbete. Med tanke på störningar som gäller hushållsvattnets kvalitet publicerade social- och hälso- och vårdsministeriet 2014 en handbok om exceptionella situationer inom miljöhälsan som bland annat tar upp utredning av vattenrelaterade störningssituationer. Så som lagen förutsätter har Valvira på sin webbplats praktiska anvisningar om hur man ska förfara vid störningssituationer som äventyrar hushållsvattnets kvalitet. Vattenförsörjningspoolen (se punkt e) har publicerat flera handböcker om hur man ska hantera störningssituationer, bland annat om vattentjänstverkens beredskap, kriskommunikation, reservvattendistribution och övningar för störningssituationer.

Spillvattentjänster

De avloppsverk som ansvarar för reningen av avloppsvatten från tätbebyggelse är så gott som uteslutande kommunalt ägda. Behandlingen av avloppsvatten utgår från rådets direktiv 91/271/EEG om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse och reningskraven fastställs för de enskilda reningsverken i miljötillståndet som utfärdas av miljötillståndsmyndigheterna.

Den Sanitation Safety Plan eller SSP-mall som tillämpas i Finland grundar sig på WSP-principen och är avsedd för bedömning och hantering av miljö- och hälsorisker i högteknologiska vattenreningsverk och avloppsnät. Syftet med SSP är att vattenreningsverkens riskbedömning ska vara enhetlig i hela landet och att samtidigt den riskbedömning som krävs för miljötillstånd ska bli enhetligare och lättare.

Vattenreningsverken sporras också till att höja nivån på avloppsreningen så att den är effektivare än vad miljötillstånden kräver. Miljöministeriet, Finlands Kommunförbund och Vattenverksförbundet undertecknade 2012 ett avtal om rekommenderad minskning av den näringsbelastning som eutrofierar ytvattnen på grund av avloppsvatten från tätbebyggelse. För att stödja en minskad belastning är målet att bästa tillgängliga teknik (BAT) ska införas i avloppsreningsverken och därför har det för dessa verk

gjorts en sammanfattning av BAT-tekniken för varje enskild fas i processen. Målet är att åtgärderna enligt avtalet ska beaktas när vattenförvaltningsplaner och åtgärdsprogram utarbetas och ses över eller när det finns behov av att ändra miljötillståndet för anläggningar som renar avloppsvatten från tätbebyggelse. Avtalet gällde till utgången av 2016 och avtalsparterna förhandlar nu om ett nytt avtal som ska sträcka sig till 2027.

Skyldigheten enligt lagen om vattentjänster att utarbeta en plan för att trygga verksamheten vid störningssituationer gäller också anläggningar som renar avloppsvatten från tätbebyggelse. De omfattas också av beredskapsskyldigheten enligt miljöskyddslagen, enligt vilken den som utövar tillståndspliktig verksamhet ska ha beredskap att hindra olyckor och andra exceptionella situationer och att begränsa de skadliga konsekvenserna av dem för hälsan och miljön. I detta syfte ska verksamhetsutövaren utifrån en riskbedömning utarbeta en beredskapsplan, reservera behövliga anordningar och annan utrustning, utarbeta instruktioner, testa anordningarna och utrustningen samt öva åtgärder inför eventuella olyckor och andra exceptionella situationer.

Riskhantering och Water Cycle Safety Plan

Med hjälp av riskhantering för hela vattenförsörjningscykeln (Water Cycle Safety Plan) vill man beakta skyddet av vattenresurserna, hushållsvattentjänsterna och avloppshantering och tillämpa enhetliga principer. För att underlätta och förenhetliga riskbedömningen har man i Finland tagit fram webbaserad programvara för riskhantering som ett verktyg för att hantera hälsorisker (WSP) som hänför sig till hela vattenproduktionskedjan och miljö- och hälsorisker i avloppsrening och avlopp. WSP/SSP-programmet infördes 2016. Social- och hälsovårdsministeriet upprätthåller systemet och det är avgiftsfritt tillgängligt för alla vattentjänstverk och myndigheter. År 2019 hade programmet 995 användare i 480 olika organisationer.

WSP och SSP bildar en fast helhet. Eftersom WSP beaktar riskerna från vattnets avrinningsområde och det område där vattnet bildas och SSP riskerna för vattenmiljön från spillvatten betjänar programvaran som utgår från samma plattform också målen för vattenskyddet. Uppgifter om faror och god riskhanteringspraxis som samlats i programvaran kan följaktligen utnyttjas också vid bedömningen av riskerna i vattenförekomster och när skyddsplaner för grundvattenområden utarbetas.

Bevarande och förbättring av infrastruktur

Vattentjänstverkens investeringar följs årligen upp utifrån deras anmälningar och nyckeltal (se punkt e).

Målet är att säkerställa att vattentjänstnätens saneringsnivå är tillräckligt hög och rätt inriktad för att vattentjänsternas funktionssäkerhet och säkerhet ska kunna garanteras också framöver. För att saneringsnivån i enskilda vattentjänstverk ska kunna fastställas krävs det ett nära samarbete mellan ägaren, alltså i allmänhet kommunen, och vattentjänstverket samt tillräckliga och tillförlitliga uppgifter om nätets skick. Vattentjänstnätens status i Finland bedöms för närvarande vara tillfredsställande och nätens saneringsbehov uppgå till 320 miljoner euro om året. Sex procent av vattenledningsnäten och 12 procent av avloppsnäten beräknas vara i ytterst dåligt skick. Det finns brister också i informationshanteringen som gäller näten och endast få vattentjänstverk har egentliga planer för egendomsförvaltning.

Vattenansvarsåtagandet

Vattenansvarsåtagandet syftar till att företagen ska identifiera vattenriskerna i sina värdekedjor och utveckla en hållbar vattenförbrukning och vattenhantering. Även om användningen av vattenresurser är hållbar i Finland och vattenstatus i regel god, rör de globala vattenkriserna oss alla. Finländska företag verkar och har underleverantörer också i regioner som lider av olika slag av vattenrelaterade problem. Vattenriskerna kan gälla tillgången på vatten och vattenkvaliteten eller ineffektiv och orättvis reglering och företagen kan ha en central roll och ett centralt ansvar i lösningen av dessa problem.

Företagen kan för sin del se till att vattenförbrukningen i deras och underleverantörernas verksamhetsställen är hållbar och utveckla en hållbar vattenförbrukning och vattenhantering i samarbete med sina intressentgrupper.

Det är en fortlöpande process att utveckla vattenansvarsfullhet. Åtagandet består av fem steg som stöttar och kompletterar varandra

- 1) kartläggning av vattenrisker
- 2) utarbetande av en strategi för vattenansvar
- 3) utvärdering av värdekedjornas vattenansvar
- 4) utvecklande av hållbar vattenförbrukning och vattenhantering i samarbete med intressentgrupperna
- 5) uppföljning, utvärdering och rapportering av vattenansvarsfullheten

Referenser

- Hälsoskyddslagen (763/1994)
- Vattenlagen (587/2011)
- Miljöskyddslagen (527/2014)
- Statsrådets förordning om ämnen som är farliga och skadliga för vattenmiljön (1022/2006)
- Statsrådets förordning om avloppsvatten från tätbebyggelse (888/2006)
- Statsrådets förordning om behandling av hushållsavloppsvatten i områden utanför avloppsnätet (209/2011)
- J. Laitinen, J. Nieminen, R. Saarinen ja S. Toivikko (2014). Bästa tillgängliga teknik (BAT) – Reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse. Miljön i Finland 3/2014
- H. Luukkonen (2016). Vesihuollon kehittäminen ja ohjaaminen, hyvät suunnittelukäytännöt vesihuollon kehittämisessä (Utveckling och styrning av vattentjänster, god planeringspraxis i utvecklingen av vattentjänster). Finlands Kommunförbund. Helsingfors.
- R. Britschgi, J. Rintala ja S.-T. Puharinen (2018). Grundvattenområden – handbok för avgränsning, klassificering och utarbetande av skyddsplaner. Miljöförvaltningens anvisningar 3/2018. Miljöministeriet. Helsingfors.
- Exceptionella situationer inom miljöhälsan. En handbok för arbetstagare och samarbetsparter inom miljö- och hälsoskyddet. Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2014:21
- Kriskommunikationsanvisning för vattentjänstverk (på finska). Vattenförsörjningspoolen, Vatten- och avloppsverksföreningen. Helsingfors 2008
- Handbok om reservvattendistribution (på finska). Vattenförsörjningspoolen. Vatten- och avloppsverksföreningen. Helsingfors 2011
- Övningar för störningssituationer och beredskapsövningar avseende vattentjänster. Försörjningsberedskapsorganisationen, Vattenförsörjningspoolen. Helsingfors 2015
- Vattentjänstverkets handbok i beredskap för störningssituationer. Försörjningsberedskapsorganisationen, Vattenförsörjningspoolen. Helsingfors 2016
- ROTI, Rakennetun omaisuuden tila 2019. https://www.ril.fi/media/2019/roti/roti_2019_raportti.pdf

”(g) Förekomst av följande utsläpp:

- i. orenat avloppsvatten och**
- ii. orenade överflöden av dagvatten**

från uppsamlingssystem för avloppsvatten avseende vatten som omfattas av detta protokoll,”

Nationellt mål 2008

i. orenat avloppsvatten

Under normala förhållanden kommer orenat avloppsvatten från samhällen eller industrier inte ut i vattendrag. Störningar förhindras genom förebyggande åtgärder och genom att man på förhand bereder sig på skadesituationer genom tillräckliga åtgärder. Belastningen från sporadiska utsläpp beaktas i

varje reningsverks miljötillstånd och utsläppens andel granskas i tillsynsverksamheten vid bedömningen av om tillståndsvillkoren följs.

ii. orenade överflöden av dagvatten från uppsamlingssystem för avloppsvatten

I normala situationer leds allt avloppsvatten från blandavloppssystemen till reningsverk. Beredskap för överflöden på grund av exceptionellt omfattande regn byggs upp genom förebyggande åtgärder. Belastningen från sporadiska utsläpp beaktas i varje reningsverks miljötillstånd och utsläppens andel granskas i tillsynsverksamheten vid bedömningen av om tillståndsvillkoren följs.

I områden där dagvattnet spelar en betydande roll när det gäller belastningen på ytvatten och där vattens status behöver förbättras vidtas planmässiga åtgärder (såsom förebyggande av dagvattenbildning, kvarhållande, fördröjande eller behandling av dagvatten) i syfte att minska näringsbelastningen i dagvatten.

Kommunens, vattentjänstverkets och fastighetsägarens ansvar för avledning av dagvatten ska klargöras i samband med revideringen av lagen om vattentjänster, som inleds under år 2007.

Hur målet har utfallit

i. Målet har förverkligats. I normala förhållanden har spillvattenutsläpp i vattendrag förhindrats bl.a. genom att man i pumpverken har byggt översvämningscisterner och installerat dubblerade pumpar i dem. Miljötillstånden beaktar sporadiskt bräddvatten och överflöden och man får ut en hyfsad uppskattning av dem från pumpningstiden och mätningarna av vattenmängden. Det finns inte uppföljningsdata av störningssituationer, men en del regionala utredningar har gjorts.

ii. Också detta mål har uppnåtts. Blandavlopp har byggts om till säravlopp och på kritiska ställen har det byggts cisterner och bassänger för tillfällig lagring av överflöden. Lagen om vattentjänster förutsätter en beredskapsplan för störningssituationer.

I reformen av markanvändnings- och bygglagen och av lagen om vattentjänster 2014 infördes bestämmelserna om dagvattenhanteringen i markanvändnings- och bygglagen eftersom dagvattnet bäst kan hanteras via markanvändning och planläggning. Nu när kommunen har det övergripande ansvaret är det administrativa läget tydligare. Med hjälp av planläggning kan dagvattenhanteringen utvecklas systematiskt. Syftet är en övergripande hantering som inte endast omfattar dagvattenavlopp utan även att dagvattnet både bromsas upp och får sugas upp där det bildas och att det leds till våtmarker. Ett viktigt mål är att få bort dagvattnet från spillvattenavloppen. I lagen om vattentjänster blev det förbjudet att leda dagvatten till spillvattenavlopp och målet är att småningom helt komma bort från det gamla systemet med blandavlopp. Dagvattnet hör inte längre till vattentjänsterna, även om vattentjänstverk fortfarande kan ta hand om dagvattenavloppen, om man kommer överens om det.

Nationellt mål 2019–2030

i. orenat avloppsvatten

g1) Under normala förhållanden kommer orenat avloppsvatten från samhällen eller industrier inte ut i vattendrag. Störningar orsakade av avledning och hantering av avloppsvatten från samhällen och industrier förhindras genom förebyggande åtgärder och genom att på förhand i tillräcklig utsträckning bereda sig på skador och på att informera om skador, till exempel genom övningar. Belastningen från sporadiska utsläpp beaktas i miljötillståndet för varje reningsverk, och andelen sådana utsläpp granskas när tillsynsverksamheten bedömer om tillståndsvillkoren följs.

ii. orenade överflöden av dagvatten från uppsamlingssystem för avloppsvatten

g2) Blandavloppssystem byggs om möjligt om till säravlopp. Vattenverken ska utveckla hanteringen av dagvatten som leds i avlopp så att spillvatten endast i ringa mån hamnar bland avfallsvattnet och inte stör avloppsreningsverkens normala verksamhet. Kommunerna ska systematiskt åtgärda sådana områden där dagvattnet märkbart belastar ytvattnet och vattnens status behöver förbättras för att minska denna belastning, t.ex. genom att förebygga att det bildas dagvatten, genom att hålla kvar, fördröja eller behandla vattnet.

g3) Under normala förhållanden leds allt avloppsvatten från blandavloppssystemen till reningsverk för rening. Beredskap för överflöden på grund av exceptionellt omfattande regn byggs upp genom förebyggande åtgärder. Belastningen från sporadiska utsläpp beaktas i reningsverkens miljötillstånd och andelen sådana utsläpp granskas när tillsynsverksamheten bedömer om tillståndsvillkoren fullföljs.

Förhållande till målen för hållbar utveckling

Målet är i linje med SDG-målet om en halvering av mängden orenat avloppsvatten (6.3).

Måldatum

i. orenat avloppsvatten

Eftersom det i normalläget inte uppstår några överflöden i fråga om avloppsvatten från samhällen och industrier behöver inget måldatum ställas upp. Målet är alltså att upprätthålla nuläget. I störningssituationer uppkommer överflöden trots allt och reningsverken förutsätts ha beredskap för dem. Varje vattentjänstverk ska ha en uppdaterad riskbedömning för störningar, administrativa åtgärder för att minska och eliminera riskerna samt en plan för hur man ska agera vid störningar.

ii. orenade överflöden av dagvatten från uppsamlingssystem för avloppsvatten

Systematisk hantering av dagvatten och förebyggande av dagvattenrelaterade olägenheter för fastigheterna ska utvecklas systematiskt särskilt inom detaljplaneområden. Blandavlopp byggs om till säravlopp i samband med sanering av vattenledningsnäten. Något närmare datum för målet ställs inte, det är ett fortlöpande utvecklingsarbete.

Grunder

I Finland avleds orenat avloppsvatten i normalfall aldrig från de kommunala reningsverken till vattendragen. Under exceptionella förhållanden, såsom vid översvämningar eller maskinfel är det dock ibland oundvikligt med förbigångar. Trots detta ska reningsverken uppfylla de utsläppskrav som anges i tillståndsvillkoren och som beroende på reningsverkets storleksklass fastställts som medeltal per kvartal, halvår eller år. För att detta ska vara möjligt måste reningsverken normalt fungera effektivare än vad tillståndsvillkoren förutsätter, så att inte tillfälliga förbigångar av obehandlat eller bara delvis behandlat avloppsvatten orsakar en överskridning av tillståndsgrensarna.

Frånsett smärre centrumområden i städerna har Finland ett system med säravlopp, även om läckvatten i ledningsnäten kan orsaka dagvattenbelastning i reningsverken. Regn- och smältvatten som samlats på hårdgjorda ytor avleds således med hjälp av separata dagvattenledningar bestående av rörlopp och delvis öppna diken direkt till ytvattnet. Endast en liten del dagvatten blandas med avloppsvattnet och behandlas i reningsverken. Denna lösning valdes i tiderna då man ansåg att dagvattnet innehåller ytterst litet förorenande ämnen jämfört med den övriga vattendragsbelastningen. Dessutom stör i allmänhet stora mängder kallt vatten reningssprocessen i avloppsreningsverket och minskar dess effekt. I och med att avloppshanteringen har effektiviserats och också andra åtgärder resulterat i att vattendragsbelastningen har minskat, har man under de senaste åren börjat fästa uppmärksamhet också vid den belastning som orsakas av dagvatten och hur den kan minskas. Olägenheter som orsakas av dagvatten kan reduceras, om de hydrologiska faktorerna beaktas redan i stadsplaneringen. Dagvatten som

samlas och avleds separat kan behandlas på många olika sätt i syfte att åtminstone delvis hindra framför allt de smutsigaste vattnen från att rinna ut i vattendragen.

Bestämmelser om dagvattenhantering finns huvudsakligen i markanvändnings- och bygglagen som till den delen ändrades 2014. Kommunerna fick i samband med det ansvaret för den övergripande dagvattenhanteringen. Det finns fortfarande bestämmelser om dagvattenavlopp i lagen om vattentjänster, eftersom vattentjänstverken kan avtala med kommunen om att kommunen ska fortsätta ta hand om röravloppen för dagvatten.

Referenser

- Markanvändnings- och bygglagen (132/1999)
- Miljöskyddslagen (527/2014)
- P. Siintoharju (2016). Jätevedenpumppaamoiden ylivuotojen ja jätevedenpuhdistamoiden ohi-tusten ympäristöriskit ja hallinta Pirkanmaalla. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Birkaland, rapporter 11/2016.
- Dagvattenhandbok. 2012. Finlands Kommunförbund. ISBN 978-952-213-896-5

”(h) Kvaliteten av utsläpp av avloppsvatten från behandlingsanläggningar till vatten som faller inom detta protokolls tillämpningsområde.”

Nationellt mål 2008

Avloppsvattnen behandlas biologiskt och de näringsämnen som orsakar övergödning, dvs. fosfor och kväve, avlägsnas genom att kontinuerligt förbättra anläggningarnas reningseffekt. Behandlingen effektivteras i synnerhet där olägenheterna från avloppsvatten påverkar ytvatten vars status inte är bra eller vars status hotas av försämring och där vattendragets status kan förbättras genom effektivare rening av avloppsvatten från samhällen. I fråga om skadliga ämnen överskrids inte gränsvärdena och kvalitetsnormerna för miljön. Med tanke på att minska de hygieniska riskerna av avloppsvatten från samhällen kommer man att utveckla därmed förknippade procedurer och metoder.

Hur målet har utfallit

Med frivilliga åtgärder som aktörerna i branschen gemensamt har kommit överens om har reningsverkens verksamhet effektiviserats med avseende på alla variabler och samtidigt har de hygieniska riskerna och funktionsstörningarna minskats.

Behandlingen av avfallsvattnet i glesbebyggelse är inte i enlighet med den beräknat måldatum, eftersom tidsfristen som föreslagits i lagstiftningen för att nå reningsnivåkravet har förlängts.

Nationellt mål 2019–2030

h1) Avloppsvatten från samhälle och industri behandlas biologisk-kemikaliskt med bästa användbara teknik för att avlägsna organiska ämnen och näringsämnen som orsakar eutrofiering, fosfor och kväve, genom att ständigt förbättra anläggningarnas reningseffekt. Behandlingen effektivteras särskilt där olägenheterna från avloppsvatten påverkar ytvatten vars status inte är bra eller vars status hotas av försämring och där vattendragets status kan förbättras genom effektivare rening av avloppsvatten från samhällen.

h2) När det gäller skadliga ämnen som fastställts i lag överskrids inte gränsvärden eller miljökvalitetsnormer. De hygieniska risker som orsakas av avloppsvatten från samhällen minskas efter behov. Risker som orsakas av nya mikropollutanter (läkemedelsrester, mikroplaster) utreds och vid behov tas det

fram förfaranden och strategier för att reducera och kostnadseffektivt förebygga dessa risker. På motsvarande sätt utvecklas verksamhetssätt och metoder i riktning mot återvinning och återanvändning av näringsämnen.

Förhållande till målen för hållbar utveckling

Målen genomför delmålet 6.3 för hållbar utveckling om att minska andelen obehandlat avloppsvatten och öka återvinningen och återanvändningen.

Måldatum

Effektiveringen av reningsverken 2019–2030 på ett sådant sätt som krävs för att nå god vattenstatus är kopplad till måldatumen för vattenvårdens planperioder. Man försöker nå målen också genom gemensamma avtal med aktörerna i branschen. I övrigt är en kvalitetsförbättring av det avfallsvatten som leds ut i vattendragen fortlöpande utvecklingsverksamhet.

I fråga om den fastighetsspecifika behandlingen av avloppsvatten från glesbebyggelse ska den grundläggande reningsnivå som miljöskyddslagen kräver nås senast den 31 oktober 2019. För andra områden behöver måldatum inte fastställas utan systemet ska effektiveras när det vidtas åtgärder i fastigheten som kräver bygglov.

Grunder

Alla reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse som behandlar avloppsvatten i en mängd som motsvarar avloppsvattenbelastningen från över 100 invånare behöver tillstånd från regionförvaltningsverket i enlighet med miljöskyddslagen. I lagstiftningen anges minimikraven för biologisk behandling och avlägsnande av fosfor i avloppsvattenrening samt grunderna för rening av kväve från avloppsvatten. I reningsverkens miljötillstånd fastställs alltid den högsta tillåtna utsläppsmängden, i allmänhet både kvantitativt och i procent reningseffektivitet. För reningsverk som behandlar kommunalt avloppsvatten ställs vanligen åtminstone krav avseende organiskt material, fosfor och kväve. Separata, motsvarande principer gäller för behandlingen av avloppsvatten från industri. Åtgärder för att effektivisera avloppsvattenbehandlingen vidtas särskilt i sådana objekt där vattnens status inte är god och avloppsvattnet inverkar på status.

Avloppsreningsverken ska fungera så att varken de utsläppsnormer som föreskrivs för ämnen som är farliga eller skadliga för vattenmiljön eller kvalitetsnormerna för vattenmiljön avseende halterna överskrids, eller att avloppsvatten, avloppsvattenbehandling eller placering, bygge eller underhåll av avlopp orsakar olägenheter för människans hälsa. Kunskapen om skadliga ämnen som förekommer i kommunalt avloppsvatten och om deras utsläppskällor har blivit bättre och man har börjat förebygga att skadliga ämnen som inte bryts ned i reningsprocessen rinner ut i tätbebyggelsernas avloppsbehandlingssystem och i vattendragen.

Inte heller den fastighetsspecifika avloppshanteringen i glesbebyggelse får orsaka miljöförorening. Avloppsreningen ska uppfylla de krav på avlägsnande av biologisk syreförbrukning samt rening från fosfor och kväve som trädde i kraft för nya byggnader från ingången av 2004. I strand- och grundvattenområden ska gamla fastigheter i glesbygden uppfylla kraven på avloppsvattenbehandling senast den 31 oktober 2019. På andra områden är en effektivare avloppsvattenbehandling kopplad till sådana sanerings- och grundförbättringsarbeten i fastigheten som kräver bygglov. Strävan är dock att åstadkomma en effektivare behandling på frivillig väg bl.a. genom rådgivning.

Beslut om miljötillstånd ska bygga på bästa användbara teknik som fastställts nationellt. I tillstånden beaktas också vikten av att förebygga störningar och hålla avloppen och reningsverken i skick genom god skötsel. Genom avtal utvecklas frivilliga åtgärder som kompletterar tillståndsförfarandet och som syftar till att minska belastningen av avloppsvatten så kostnadseffektivt som möjligt.

Övervakningen av reningsverkens verksamhet grundar sig på den kontroll som fastställts i tillståndet och som reningsverket vanligtvis utför med hjälp av den regionala vattenskyddsföreningen eller en konsult. Myndigheterna granskar resultaten och utför vid behov stickprov. Resultaten från kontrollerna införs i miljöförvaltningens datasystem som också kan användas som grund för regionala och riksomfattande sammanfattningar. Det framgår av uppgifterna i systemet att reningsverken för samhällenas avloppsvatten år 2016 uppvisade en genomsnittlig reningseffekt på 98,1 % för rening från organiskt material, 96,9 % för rening från fosfor och 68,2 % för rening från kväve. Någon betydande effektivisering är inte längre att vänta de närmaste åren, utan reningseffekten blir framöver något bättre i jämn takt. I enskilda reningsverk kan vid ändringar av miljötillståndet ett eventuellt krav på avlägsnande av totalkvävet effektivisera reningsresultatet rejält.

Behovet av effektivare avloppsvattenrening granskas också i åtgärdsprogrammen för vattenförvaltningsplanerna för att minska punktbelastningen i vattenförekomster (se punkt f). Åtgärdsprogrammets genomförande granskas varje vattenförvaltningsperiod och vid behov föreslås nya krav på minskad punktbelastning. Vattenskyddet och vattentjänstverkens verksamhetsutveckling främjas också med frivilliga åtgärder (avtal om rekommenderad minskning av den näringsbelastning som eutrofierar ytvattnen på grund av avloppsvatten från tätbebyggelse, se punkt f).

Referenser

- Hälsoskyddslagen (763/1994)
- Miljöskyddslagen (527/2014)
- Lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004)
- Statsrådets förordning om avloppsvatten från tätbebyggelse (888/2006)
- Statsrådets förordning om ämnen som är farliga och skadliga för vattenmiljön (1022/2006)

“(i) Utsläpp och återanvändning av avloppsslam från gemensamma hygieniseringssystem eller andra hygieniseringsanläggningar och kvaliteten på avloppsvatten som används för bevattning. Härvid ska Världshälsoorganisationens riktlinjer och riktlinjerna i Förenta nationernas miljöprogram avseende en säker användning av avloppsvatten och exkret från jordbruk och vattenbruk beaktas,”

Nationellt mål 2008

Enligt statsrådets förordning om avloppsvatten från tätbebyggelse (888/2006) får avloppsslam inte släppas ut i vatten.

Enligt bestämmelserna i förordningen om gödsel-fabrikat (12/2007) och i statsrådets beslut om användning av slam från reningsverk inom jordbruket (282/1994) ska avloppsslam behandlas på ett sätt som uppfyller kraven innan det kan deponeras någon annanstans än på en avstjälningsplats.

Den riksomfattande avfallsplanen fram till 2005 förutsatte att åtminstone 90 % av slammet från reningsverk skall utnyttjas. En ny riksomfattande avfallsplan överlämnas till statsrådet för godkännande under år 2007.

Statsrådets beslut om riktlinjer för vattenskydd fram till år 2015 kräver att de olika aktörerna tillsammans förbättrar förutsättningarna för en trygg och ur miljösynvinkel hållbar återvinning och placering av slam.

Hur målet har utfallit

Effektivisering av slambehandlingen är fortlöpande verksamhet. Utnyttjandemålet på 90 % i den riksomfattande avfallsplanen har nåtts och slammet leds till återanvändning som gödsel-fabrikat.

Nationellt mål 2019–2030

- i1) Avloppsslam släpps inte ut i vattendrag eller havet och deponeras inte heller på avstjälningsplatser utan samlas in, behandlas och återanvänds som gödsel-fabrikat, energiprodukter eller andra produkter.
- i2) Mineralfosforresurser sparas genom återvinning av den fosfor som finns i avloppsslam. Näringsämnen tillvaratas i högre grad så att minst 50 % av det kommunala avloppsslammet utnyttjas med avancerad teknik senast 2025. Användbarheten av näringsämnen från reningsverksslam förbättras genom att nya behandlingsmetoder tas fram.
- i3) Regleringen som rör egenskaper hos återvinningsbaserade gödsel-fabrikat jämkas och användningen av dem främjas aktivt utan att gödsel-fabrikatens säkerhet eller miljöskyddet äventyras. Särskilt ska det uppmärksammas att produkterna inte förorenar marken eller äventyrar produktionen av mat och foder till hög kvalitet.
- i4) Hälso- och miljörisker hos behandlat avloppsvatten från tätbebyggelse fastställs och för de fastställda riskerna fastslås effektiva kontrollmetoder för att göra det möjligt att använda vattnet på nytt.
- i5) Gödsel-fabrikatens mikrobiologiska kvalitet säkras genom lagstiftning, tillsyn och forskning.

Förhållande till målen för hållbar utveckling

Målet främjar delmål 6.3 för hållbar utveckling genom att öka återvinningen och en säker återanvändning av avloppsslam.

Måldatum

Möjligheterna för styrmedel som stöder återanvändning av fosfor som slambaserade gödsel-fabrikat-produkter har utretts till 2020. Senast 2025 behandlas 50 % av avloppsslammet med sofistikerade processer. I övrigt genomförs målen som fortlöpande verksamhet i enlighet med gällande lagstiftning.

Grunder

Mängden avloppsslam som uppstår bedöms i stort hålla sig på nuvarande nivå. En effektivare avloppsvattenbehandling i glesbygdsområden kan i princip öka mängden slam som förs till reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse, men å andra sidan bygger en del av effektiviseringslösningarna i glesbygden på torrttoaletter från vilka slammet återvinns lokalt. Lagen ställer kriterier för slamåtervinning som gödsel-fabrikat och för bedrivande av gödsel-fabrikatverksamhet. I lagstiftningen finns också bestämmelser om övervakning av verksamheten.

Endast sådana gödsel-fabrikat baserade på reningsverksslam som har en nationell typbenämning får tillverkas för att släppas ut på marknaden, får släppas ut på marknaden eller får överlåtas utan ersättning till användaren. Enligt lagen om gödsel-fabrikat ska gödsel-fabrikaten vara av jämn kvalitet, säkra och lämpliga för sitt ändamål. Behandlat reningsverksslam som inte uppfyller kraven i lagen om gödsel-fabrikat kan användas i slutna områden för landskapsanpassning, t.ex. i ytskiktet av en stängd avstjälningsplats i det komprimerade skiktet och som utfyllnad och täckmedel i skikten ovanför det.

Gödsel-fabrikat får inte innehålla sådana mängder skadliga ämnen, produkter eller organismer att det vid användning enligt anvisningarna kan utgöra en risk för människors eller djurs hälsa eller säkerhet, för växtskyddet eller för miljön. Användning i åkerbruk får inte heller orsaka störande luktolägenheter. Det ställs olika krav på reningsverksslam beroende på behandling, kvalitet och användningsobjekt.

Det finns förbud i lag mot utsläpp i vatten av behandlat eller obehandlat avloppsslam från avloppsreningsverk. Yrkesmässig eller anläggningsbaserad behandling av avloppsslam kräver miljötillstånd

som från fall till fall ställer krav på behandlingen av slammet så att olägenheterna för miljön av verksamheten blir så små som möjligt.

Eftersom slamprodukter är gödselfabrikat, omfattas de av kravet i gödselfabrikatlagstiftningen på att kadmiumhalten i åkermarken ska följas upp. Biprodukter baserade på reningsverksslam som används som sådana som jordförbättringsmedel omfattas också av krav på att följa upp skadliga ämnen och pH-värdet i odlingsmark. Sådan mark omfattas också av restriktioner för användning av växterna till näring för människan eller till djurfoder. Det finns ytterligare bestämmelser avseende användningen som gäller alla produkter och som hänför sig till spridningstider och maximimängd näringsämnen.

Det är förbjudet att sprida ut obehandlat reningsverksslam, slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar eller avfall från torrtoaletter på marker. I glesbygdsområden är det dock möjligt att sprida ut sådant slam på gårdens egna åkrar eller gårdars gemensamma åkrar, förutsatt att det är tillåtet enligt de kommunala avfallshanterings- eller miljöskyddsbestämmelserna och om slamblandningen före den sprids ut på åkern har behandlats så att den inte orsakar hälso-, miljö- eller luktolägenheter.

Godkända metoder för behandling av slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar eller avfall från torrtoaletter är kalkstabilisering, kompostering, termofil rötning och mesofil rötning. Mesofilt rötat slam måste före eller efter rötningen hygieniseras, komposteras, termiskt torkas eller behandlas på något annat motsvarande sätt som godkänns av tillsynsmyndigheten. En gård får också i liten omfattning behandla slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar eller avfall från torrtoaletter från några grannar eller nära boende fritidsboende för gårdens eller gårdarnas eget bruk. Gödselfabrikat som innehåller reningsverksslam får inte användas i ekologisk produktion.

I finska förhållanden finns det inte något behov av att i större utsträckning börja använda behandlat avloppsvatten för bevattning inom jordbruket i sikte, men det kan annars vara ändamålsenligt att öka återanvändningen till exempel inom för ändamålet lämpliga bebyggda områden och i jordbruket. Det är viktigt att främja möjligheterna att återanvända vatten med tanke på den cirkulära ekonomin, resurs- eller energieffektiviteten och främjande av ren teknologi. Återanvändning av kommunalt avloppsvatten är dock förknippat med risker, eftersom en ovarsam återanvändning kan orsaka olägenheter för människors hälsa, livsmedelssäkerheten, produktionsdjuren eller för miljön. För att förebygga skadliga verkningar behövs det en tillräckligt stor och till ändamålet och riskerna anpassad metodarsenal. För att skadliga verkningar ska undvikas är det viktigt att man fastställer de hälso- och miljörisker som är förknippade med återanvändningen av avloppsvatten, tar fram effektiva metoder för att hantera de fastställda riskerna och att metoderna följs upp tillräckligt.

Referenser

- Lagen om gödselfabrikat (539/2006)
- Avfallslagen (646/2011)
- Miljöskyddslagen (527/2014)
- Statsrådets förordning om avloppsvatten från tätbebyggelse (888/2006)
- Statsrådets förordning om begränsning av vissa utsläpp från jordbruk och trädgårdsodling (1250/2014)
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning om livsmedelshygien vid primärproduktion av livsmedel (1368/2011)
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning om gödselfabrikat (24/11)
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning om utövande och tillsyn av verksamhet gällande gödselfabrikat (11/12)

”(j) Kvaliteten hos vatten som används såsom källa för dricksvatten och som vanligen används till badvatten, vattenbruk eller produktion och fångst av skaldjur.”

Nationellt mål 2008

Kvaliteten hos ytvatten som är avsett för produktion av dricksvatten ska uppfylla kraven enligt statsrådets beslut (366/1994).

Kvaliteten hos badvatten vid stora allmänna badstränder ska uppfylla kraven enligt social- och hälsovårdsministeriets förordning som kommer att utfärdas i början av 2008 och som baserar sig på kraven enligt badvattendirektivet 2006/7/EG. Kvaliteten hos badvatten ska motsvara minst tillfredsställande badvattenstandard. Kvaliteten hos badvatten vid små allmänna badstränder ska uppfylla de nationella krav som ställts av social- och hälsovårdsministeriet.

Kvaliteten hos de vattendrag som används för vattenbruk ska uppfylla kraven enligt jord- och skogsbruksministeriets förordning om kraven på primärproduktion för säkerställande av livsmedelssäkerheten (134/2006).

Hur målet har utfallit

Målet har uppnåtts. Uppgifter avseende mindre badstränder har inte samlats in på riksnivå.

Nationellt mål 2019–2030

j1) Vattendragens kvalitet är i samklang med vattenramdirektivet. God ekologisk och kemisk status hos ytvatten och god kemisk och kvantitativ status hos grundvattnen uppnås. Försämring av vatten med god eller utmärkt status förhindras. Aktuella skyddsplaner utarbetas och upprätthålls för grundvattenområden som används som källa för hushållsvatten, liksom på sådana grundvattenområden där det finns verksamhet som avsevärt påverkar grundvattnets status.

j2) Miljömål ställs upp för olika vattenförekomster. När målen fastställs beaktas särskilt de vatten som används som källa för hushållsvatten samt badstrandsvattnen där den hygieniska kvaliteten särskilt ska beaktas.

j3) Populära områden har allmänna badstränder eller små allmänna badstränder. Kvaliteten hos badvattnet vid allmänna badstränder möter kraven enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/7/EG, nedan kallat badvattendirektivet, eller enligt social- och hälsovårdsministeriets förordningar. Badvattenkvaliteten ska motsvara minst tillfredsställande badvattenstandard på badstränder där ett stort antal personer badar.

j4) En badvattenprofil utarbetas för alla badstränder där ett stort antal personer badar. I profilen beskrivs egenskaperna hos badvattnet och grund- och ytvatten i dess tillrinningsområde samt sådan verksamhet i tillrinningsområdet som kan utgöra en föroreningskälla för badvattnet och de källor utvärderas som kan påverka badvattenkvaliteten och de badandes hälsa. Varje allmän badstrand som frekventas mycket ska ha en tillgänglig toalett.

j5) Uppgifter om badvattenkvaliteten, missförhållanden som tillsynen upptäckt och myndigheternas åtgärder för att rätta till situationen matas in i miljö- och hälsoskyddets centraliserade system för verksamhetsstyrning och datahantering som syftar till en enhetlig tillsyn med bättre styrkvalitet och större tillsynseffekt.

j6) Miljötillstånd som utfärdas anläggningsspecifikt med stöd av miljöskyddslagen och vattenlagen säkerställer att vattenbruksproduktion placeras så att verksamheten inte orsakar olägenheter för miljön och att de vattenbaserade riskerna för livsmedlens säkerhet har minimerats.

Förhållande till målen för hållbar utveckling

Målen som anknyter till status och användbarhet hos vattendragen genomför delmålen 6.4, 6.5 och 6.6 för hållbar utveckling om att effektivisera vattenanvändning, genomföra en integrerad förvaltning av vattenresurser och att skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem.

Måldatum

Kvaliteten på vattendrag som används som källa för hushållsvatten, allmänt som badvatten, för vattenbruk eller för produktion eller insamling av skaldjur är god till ingången av 2021. Den beräknade tidtabellen i de mest belastade områdena med flera problem har förlängts till år 2027. Den målsatta tidtabellen för att uppnå god vattenstatus kan förlängas också längre än till 2027, om förlängningen beror på naturförhållandena.

Övervakningen, kvalitetsbestämningen och informationen som rör badvatten är fortlöpande verksamhet i enlighet med gällande lagstiftning.

Miljö- och hälsoskyddets centraliserade system för verksamhetsstyrning och datahantering är i bruk 2020.

Grunder

Vattendragens status

Med hjälp av de nationella målen och planerna för vattenförvaltningen förvissar man sig om att vattendragen kan användas som råvattenkälla för hushållsvatten, till rekreation eller utnyttjas för vattenbruk, produktion eller insamling av skaldjur. Vattenförvaltningsplanerna utgår från vattenramdirektivet som i Finland har genomförts genom lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen. Enligt den senaste uppskattningen från 2013 har 86 % av sjöarealen, 67 % av älvvattnen och 34 % av kustvattnen god ekologisk status. Av grundvattenområdena har 93 % klassificerats ha god kemisk och kvantitativ status. Detta utfall har beaktats i vattenförvaltningens åtgärdsprogram för åren 2016–2021 och i planerna för åren 2022–2027.

För att uppnå god vattenstatus finns det nu vattenförvaltningsplaner i alla sju vattenförvaltningsområden på fastlandet. Planerna ses över vart sjätte år och godkänns av statsrådet. De nuvarande planerna godkändes i december 2015 och de gäller till utgången av 2021. För att nå vattenstatusmålen tog man som en del av planerna fram mera detaljerade åtgärdsprogram med kostnadseffektiva vattendragsspecifika åtgärder. Hälsoskyddet och miljöskyddet har beaktats när åtgärderna har fastställts.

Vid utgången av 2015 fanns det i Finland 5 930 inventerade och klassificerade grundvattenområden. Av dem var 2 186 områden viktiga för vattenförsörjningen och 1 640 områden lämpliga för vattenförsörjning. Dessutom fanns det sammanlagt 2 104 andra grundvattenområden. Enligt uppskattning bildas det i dessa områden sammanlagt över 5 milj. m³ grundvatten i dygnet.

Sammanlagt finns det 385 områden med risker avseende grundvattnets kemiska eller kvantitativa status. Av dem har 95 grundvattenområden dålig kemisk status och 3 områden dålig kvantitativ status. Vidare finns det 185 utredningsområden. Med utredningsområden avses sådana grundvattenområden där trycket från mänsklig verksamhet är betydande, men det inte finns så mycket information om grundvattnets status att det kan bedömas huruvida det är fråga om ett riskområde eller att vattnets status kan fastställas.

Det har gjorts upp 400 skyddsplaner för grundvattenområden och de omfattar över 1500 områden. Med stöd av lagstiftningen har det fastställts skyddsområden för cirka 230 grundvattentäkter.

Badvatten

Innan badsäsongen inleds offentliggör kommunens hälsoskyddsmyndighet en förteckning över de allmänna badstränderna i kommunen, t.ex. på kommunens webbplats. Informationen syftar till att de som använder badstränderna ska kunna inverka på antalet badstränder som regelbundet övervakas.

Kraven enligt badvattendirektivet har satts i kraft genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Förordningen gäller allmänna badstränder där det förväntas en avsevärd mängd badande. I förordningen föreskrivs det om analysfrekvensen för badvatten och det tas prover minst en gång i månaden under badsäsongen. I badvatten undersöks halten av sådana bakterier som visar på fekala föroreningar och för vilkas förekomst det har fastställts åtgärdsgränser. På badstränderna ges också akt på förekomsten av cyanobakterier och av avfall. Utgångspunkten är att badvattnet inte får utgöra en hälsofarisk för de badande. Badvattnen indelas också i fyra klasser utifrån den mikrobiologiska kvaliteten: utmärkt, god, tillfredsställande eller dålig. Klassificeringen av badvattnets kvalitet görs utifrån en uppföljning som omfattar fyra badsäsonger.

I badvattenprofilen som tas fram för bedömning och hantering av badstrandens risker samlas det in uppgifter om vattnet och om faktorer som inverkar på dess kvalitet och om eventuella orsaker till att vattnet förorenats. Dessa orsaker kan vara geografiska, fysikaliska eller hydrologiska egenskaper hos badvattnet eller ytvattnen i tillrinningsområdet samt verksamheter eller faktorer i badstrandens närhet som kan orsaka förorening av badvattnet. Utifrån uppgifterna i badvattenprofilen kan man redan på förhand försöka förhindra, minska och eliminera faktorer som inverkar negativt på badvattnets kvalitet. Byggnad av tillgängliga toaletter på allmänna badstränder uppmuntras. Korrekt sköta och städade toaletter påverkar badstrandens hygien.

Också om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid små allmänna badstränder föreskrivs genom förordning av social- och hälsovårdsministeriets förordning. Små allmänna badstränder klassificeras inte, utan bedömningen av badvattnets kvalitet under badsäsongen grundar sig på åtgärdsbegränsningar avseende förekomsten av fekala bakterier och av cyanobakterier.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ansvarar för övervakningen av badvattnets kvalitet. Den som upprätthåller badstranden ansvarar för informationen om vattnets kvalitet. I frågor som rör övervakningen och kvaliteten informeras både på upprätthållarens webbplats och på badstranden.

Miljö- och hälsoskyddets centraliserade system för verksamhetsstyrning och datahantering gör det möjligt att rikstäckande följa övervakningen av de allmänna badstränderna. I systemet samlas det in uppgifter om tillsynsobjekten, vattnets kvalitet och olägenheter som har upptäckts vid tillsynen samt myndighetsåtgärder för att rätta till situationen så att den är lagenlig.

Vattenbruk

Eftersom vattenbruk har miljökonsekvenser, krävs det för all kommersiell verksamhet ett miljötillstånd av regionförvaltningsverket. Målet med vattenbruksstrategin 2022 är en hållbar produktionstillväxt. För att åstadkomma det strävar man efter att styra verksamhetsplaceringen i havsområdet så att produktionstillväxten inte äventyrar målen i vatten- och havsförvaltningsplanerna. I inlandet grundar sig verksamhetstillväxten särskilt på teknik för odling i cirkulerande vatten som gör det möjligt att rengöra och återvinna det avfallsvatten som uppkommer i verksamheten. Placeringsstyrning och miljötillstånd styr produktionen till vattenområden med god status där den ökande näringsbelastningen effektivt späds ut. Dessa vattenområden möjliggör också säkra och rena livsmedel.

Referenser

- Hälsoskyddslagen (763/1994)
- Lagen om vattentjänster (119/2001)

- Lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004)
- Stadsrådets förordning om vattenvårdsförvaltningen (1040/2006)
- Social- och hälsovårdsministeriets förordning (177/2008) om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid allmänna badstränder
- Social- och hälsovårdsministeriets förordning (354/2008) om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid små allmänna badstränder
- Nationell plan för placeringsstyrning av vattenbruk. Jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet, 21.5.2014.
- Vattenbruksstrategin 2022. Statsrådets principbeslut 4.12.2014

”(k) Tillämpning av allmänt vedertagna metoder för vården av inneslutna vatten som vanligen är tillgängliga för badande.”

Nationellt mål 2008

Kvaliteten på och övervakningen av vattnet i bassänger som är öppna för allmänheten uppfyller kraven enligt social- och hälsovårdsministeriets förordning (315/2002). Anställda som utför åtgärder som påverkar kvaliteten på bassängvatten i simhallar och badanläggningar ska ha med godkänt resultat genomgått det test som bedömer den anläggningstekniska och bassängvattenhygieniska kompetensen som avses i 28 a § i hälsoskyddslagen (763/1994).

Hur målet har utfallit

Målet har uppnåtts. Till utgången av 2018 har det med godkänt resultat gjorts över 6 500 anläggningstekniska och bassängvattenhygieniska kompetenstest.

Nationellt mål 2019–2030

k1) Det finns allmänna badbassänger och de upprätthålls så att allmänheten kan lära sig simma eller upprätthålla sin simfärdighet. I allmänna badbassänger beaktas tillgängligheten.

k2) Kvaliteten på och övervakningen av vattnet i bassänger som är öppna för allmänheten möter kraven enligt social- och hälsovårdsministeriets förordning (315/2002).

k3) Uppgifter om badvattenkvaliteten, missförhållanden som tillsynen upptäckt och myndigheternas åtgärder för att rätta till situationen matas in i miljö- och hälsoskyddets centraliserade system för verksamhetsstyrning och datahantering som syftar till en enhetlig tillsyn med bättre styrkvalitet och större tillsynseffekt.

k4) Anställda med uppgifter som påverkar kvaliteten på bassängvatten i simhallar och badanläggningar genomgår test i anläggningsteknisk och bassängvattenhygienisk kompetens i enlighet med 28 a § i hälso-skyddslagen (763/1994).

k5) I syfte att minska belastningen på bassängvattnet har de som deltar i renhållning och städning av simbassänger och våtrum tillräcklig kunskap om hur rumshygien påverkar bassängvattnets hygieniska kvalitet och tillräcklig kompetens när det gäller städning och renhållning av dessa lokaler i enlighet med 28 a § i hälsoskyddslagen.

k6) Verksamhetsutövare har bassäng- och bassänggruppsspecifika planer för eventuella störningssituationer. Dessa planer ger anvisningar för förebyggande av hälsoolägenheter och personalen ges handledning i att agera i överensstämmelse med anvisningarna.

Förhållande till målen för hållbar utveckling

Genom allmänna badbassänger och god bassängvattenstatus genomförs delmålen 3.3, 4.A och 6.3 för hållbar utveckling vilka syftar till att bekämpa vattenburna smittsamma sjukdomar, bygga och förbättra utbildningsmiljöer som är anpassade för barn och personer med funktionsnedsättning samt förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar.

Måldatum

Bassängvattenkvaliteten och kvalitetsövervakningen är fortlöpande verksamhet i enlighet med gällande lagstiftning.

Miljö- och hälsoskyddets centraliserade system för verksamhetsstyrning och datahantering är i bruk 2020.

Anställda som utför åtgärder som påverkar kvaliteten på bassängvatten genomgår ett kompetenstest vart femte år. De som deltar i renhållning och städning av våtutrymmen kan avlägga ett frivilligt test som rengöringsbranschens rådgivnings- och utbildningsorganisation ordnar.

Grunder

I social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vatten vid allmänna badstränder ställs det mikrobiologiska, kemiska och fysikaliska kvalitetskrav på bassängvattnet. Kraven utgår från att bassängvattnet inte får utgöra en hälsorisk för de badande. Detta säkerställs genom tillräcklig klordesinficering av bassängen i förhållande till belastningen, rätta förhållanden för klordesinficering och genom att det inte uppstår hälsoskadliga mängder trihalometaner eller kloraminer. Också kontrollfrekvensen för bassängvatten fastställs i förordningen. Bassängvattnens prover tas med tätare mellanrum ju fler personer i genomsnitt använder bassängerna. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, Valvira, har gett ut tillämpningsanvisningar till förordningen som bl.a. innehåller anvisningar om uppgörande av kontrollplaner och om driftskontroll.

Miljö- och hälsoskyddets centraliserade system för verksamhetsstyrning och datahantering gör det möjligt att rikstäckande följa övervakningen av de allmänna simhallarna och bassängerna. I systemet samlas det in uppgifter om tillsynsobjekten, bassängvattnets kvalitet och olägenheter som har upptäckts vid tillsynen samt myndighetsåtgärder för att rätta till situationen så att den är lagenlig.

Enligt hälsoskyddslagen ska den som utför åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet i en simhall, badanläggning eller motsvarande anläggning ha intyg över anläggningsteknisk och bassängvattenhygienisk kompetens, ett vattenarbetskort. Vattenarbetskort utfärdas till personer som genomgått ett test som bedömer den anläggningstekniska och bassängvattenhygieniska kompetensen. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas närmare bestämmelser om den anläggningstekniska och bassängvattenhygieniska kompetens som krävs av anställda vid ovan nämnda anläggningar och om testning av denna kompetens. I förordningen anges bland annat vem som får testa dessa anställda och vilka kompetensområden de måste behärska för att klara testet.

I syfte att minska belastningen på bassängvattnet föreskrivs det i hälsoskyddslagen att de som deltar i renhållning och städning av simbassänger och våtutrymmen ska ha tillräcklig kunskap om hur hygien i utrymmena påverkar bassängvattnets hygieniska kvalitet och tillräcklig kompetens när det gäller städning och renhållning av dessa lokaler. Ett sätt att påvisa sin kompetens är att avlägga det test som rengöringsbranschens rådgivnings- och utbildningsorganisation SSTL ordnar. SSTL godkänner de utbildare som får hålla kompetenstest för dem som deltar i renhållning och städning av bassäng- och våtutrymmen.

Anvisningar om byggande av anläggningar för behandling av simbassängsvatten finns i Rakennustieto Oy:s VVS-kort. Kortet redogör hur bassängvattensbehandlingen bör byggas upp i olika situationer så att de hälsorelaterade kraven på bassängvattnets kvalitet uppfylls. VVS-kortet används som byggrekommendation i alla objekt där det byggs allmänna simbassänger.

Finlands Simundervisnings- och Livräddningsförbund rf har en handbok Kom till simhallen som berättar hur man använder allmänna simhallar hygieniskt och beaktar andra badare. Handboken används bl.a. av skolorna före simlektioner. Handboken är översatt till många språk och har samlad information som underlättar för den som första gången besöker en simhall. Handboken beskriver också åtgärder som verksamhetsutövaren kan vidta för att underlätta simhallsbesöken för personer från olika kulturer. De symboler som ges i handboken (t.ex. att man ska tvätta sig innan man går i bassängen och att man får svepa en handduk om sig i bastun) kan användas i simhallen när man vägleder badande.

Referenser

- Hälsoskyddslagen (763/1994)
- Social- och hälsovårdsministeriets förordning (315/2002) om kvalitetskrav på och kontrollundersökningar av bassängvatten i simhallar och badanläggningar
- Social- och hälsovårdsministeriets förordning om den anläggningstekniska och bassängvattenhygieniska kompetens som krävs av den som arbetar i en simhall, badanläggning eller motsvarande anläggning och om testning av sådan kompetens
- Valviras Anvisning för tillämpning av bassängvattenförordningen. Kvaliteten och kontrollen av simbassängsvatten.
- VVS-kort, VVS 22-10386. Rakennustieto Oy.
- Kom till simhallen! Guide för simhallars kunder. Finlands Simundervisnings- och Livräddningsförbund rf.

”(I) Fastställande och åtgärdande av särskilt förorenade områden som har skadlig inverkan på vatten som omfattas av detta protokoll eller som sannolikt kommer att omfattas av detsamma och som därmed hotar att ge upphov till vattenrelaterade sjukdomar.”

Nationellt mål 2008

Fastställandet och åtgärdandet av förorenade markområden fortsätter på ett prioriterat sätt inom ramen för anslagen. Primärt saneras objekt som utgör risk för grundvattnet och andra objekt som kan orsaka ansemliga miljö- eller hälsorisker.

Hur målet har utfallit

Miljöförvaltningen har till utgången av 2017 fattat över 5 600 beslut om sanering av förorenad mark. Utifrån dessa myndighetsbeslut inleds varje år i snitt 250 saneringsprojekt. I grundvattenområdena syftar saneringen primärt till att förhindra att grundvattnets kvalitet försämras eller till att förbättra grundvattnets kvalitet. Med statlig finansiering har sanering inletts i inalles 410 objekt via statens system för avfallshanteringsarbete.

NTM-centralen i Birkaland har sedan 2016 ansvarat för upprättandet och genomförandet av det nationella undersöknings- och saneringsprogrammet för förorenade markområden. Med hjälp av programmen utses de förorenade områden som ska saneras som avfallshanteringsarbete. I objektprioriteringen ligger tyngdpunkten särskilt på skyddet av grundvattenområden och på att säkra vattenförsörjning som är betydande ur samhällssynpunkt. Via oljeskyddsfonden har bl.a. grundvattenområden där det tidigare funnits servicestationer sanerats.

Nationellt mål 2019–2030

11) Riskobjekt identifieras, undersöks och saneras prioriterat. Primärt prioriteras objekt som utgör risk för grundvattnet och andra objekt som kan orsaka ansevärliga miljö- eller hälsorisker. Undersökning och sanering av dessa objekt främjas kostnadseffektivt och hållbart.

Förhållande till målen för hållbar utveckling

Målet stöder delmål 3.9 för hållbar utveckling om att minska föroreningen av mark och den vägen av den övriga miljön och att främja målen för cirkulär ekonomi och cleantech-affärsverksamhet bl.a. genom att öka ett proaktivt beaktande av förorenade markområden i områdesanvändningen genom att uppmuntra till återvinning av jordmassor, utveckla kompetens och utbildning när det gäller undersöknings- och saneringsmetoder för förorenade markområden och genom att stöda en utveckling av tekniska innovationer och cleantech-affärsverksamhet i branschen.

Måldatum

Hälsö- och miljöriskerna från förorenade markområden hanteras hållbart till år 2040.

Grunder

En nationell strategi för riskhantering i anslutning till förorenade markområden färdigställdes i december 2015. Strategin företräder den nationella uppfattningen om de viktigaste målsättningarna och utvecklingsbehoven när det gäller riskhantering och sanering av förorenade markområden. Strategin syftar till att de största hälso- och miljöriskerna i förorenade markområden ska fås under kontroll på ett hållbart sätt före 2040. En central del av genomförandet av strategin är det nationella programmet för undersökning och sanering av förorenade markområden (2016–2040) som verkar för en systematisk och samordnad riskhantering avseende förorenade markområden. I samband med undersöknings- och saneringsprogrammet gjordes 2016–2018 ett pilotförsök med sanering av förorenade markområden. Projektet har tagit fram praxis och förfaranden för riskhantering av förorenade marker, genomfört saneringsprojekt där man testat olika riskhanteringslösningar och tekniker och främjat affärsverksamheten för cleantech-företag i branschen och möjligheter till internationell affärsverksamhet.

Uppgifter om förorenade markområden har i Finland samlats in sedan början av 1990-talet på miljömyndigheternas försorg. Datasystemet för markens tillstånd (MATTI) som togs i bruk 2007 innehåller information om över 26 000 objekt som konstaterats eller misstänkt vara förorenade. Data har samlats in om var objekten finns och vem som äger dem, om objektens historia och om vilka undersökningar och saneringar det har gjorts. Datasystemet innehåller dessutom information om områden som konstaterats vara icke-förorenade och om sanerade områden där det med tanke på den nuvarande verksamheten inte behöver saneras. Av alla objekt i datasystemet är dryga 16 500 områden som behöver utredas, där det har bedrivits eller bedrivs verksamhet med miljöskadliga ämnen som kan ha hamnat i marken. Det är dock inte säkerställt att marken i dessa objekt är förorenad. Av objekten finns cirka 3 400 antingen i grundvattenområden eller i närheten av bosättning.

De flesta saneringar av förorenade markområden görs i samband med ändrad markanvändning i tätbebyggelser eller i anknytning till fastighetsaffärer. På grundvattenområden utförs saneringar i syfte att förebygga en försämrad grundvattenstatus. Redan förorenade grundvattenområden saneras mera sällan på grund av osäkra resultat, höga kostnader och lång saneringstid. När marksaneringsmål fastställs i grundvattenområden beaktas risken att grundvattnet förorenas och målen är därför ofta striktare än i andra områden. Skadliga ämnen i förorenade sediment och deras effekter utreds vid behov, och olägenheter som uppkommer på grund av dem förhindras genom att nödvändiga vattenskyddsåtgärder vidtas i samband med bland annat muddring.

Största delen av saneringarna, ca 60 %, genomförs med privat finansiering. Brådskande sanering av förorenade områden som orsakar hälso- eller miljörisker har finansierats via statens avfallshanteringsarbete i situationer där den ansvarige är okänd eller insolvent. Det årliga anslaget rör sig kring 1,5–3 miljoner euro för saneringar.

Undersökning och sanering av oljeförorenade objekt finansieras med oljeskyddsfondens medel och i samarbete mellan oljebranschen och miljöministeriet. Till utgången av 2017 har det ansökts om finansiering från oljeskyddsfonden för sanering av cirka 1500 objekt i ett saneringsprogram eller saneringsprojekt. Det har gjorts en miljöteknisk grundutredning i sammanlagt 1114 objekt, av vilka 455 har sanerats. Dessutom har det från fonden ersatts saneringskostnader för cirka 75 andra objekt. År 2018 inleddes sanering i 10 objekt, och antalet icke färdigställda är ca 40–50. Finansieringen som delas ut via oljeskyddsfonden har uppgått till ca 2–2,5 miljoner euro om året.

Referenser

- Skogslagen (1093/1996)
- Naturvårdslagen (1096/1996)
- Lagen om miljöskadeförsäkring (81/1998)
- Markanvändnings- och bygglagen (132/1999)
- Lag om oljeskyddsfonden (1406/2004)
- Lagen om bekämpning av oljeskador (1673/2009)
- Vattenlagen (587/2011)
- Avfallslagen (646/2011)
- Kemikalielagen (599/2013)
- Miljöskyddslagen (527/2014)
- Statsrådets förordning om bedömning av markens föroreningsgrad och saneringsbehovet (214/2007)
- Nationell strategi för riskhantering i anslutning till förorenade markområden. Miljöministeriet. Miljön i Finland 10/2015), på finska. <http://hdl.handle.net/10138/159058>

”(m) Effektiviteten hos systemen för vård, utveckling, skydd och användning av vattenresurser, inbegripet tillämpningen av allmänt vedertagna metoder för kontrollen av föroreningar från alla sorters olika källor.”

Målen och måldatumerna har behandlats i underpunkterna c)–k).

Uppnåendet av målen stöds framför allt av lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004) som kräver förvaltningsplaner för vattendragen och åtgärdsprogram specifikt för varje avrinningsområde (mål, genomförande av WSP- och SSP-principerna samt tillämpning av nyckeltalsystemet för vattentjänstverk).

”(n) Frekvensen av offentliggörandet av information om kvaliteten hos det dricksvatten som tillhandahålls och av annat vatten som berörs av målen i denna punkt i intervallen mellan offentliggörandet av information enligt artikel 7.2.”

Enligt beslutet som det första mötet för parterna till protokollet om vatten och hälsa fattat ska de uppgifter och utvärderingar som avses i artikel 7.2 i protokollet offentliggöras minst vart tredje år, dvs. första gången år 2010. Finland har i enlighet med beslutet offentliggjort uppgifterna och utvärderingarna med tre års mellanrum och samma praxis fortgår under målperioden 2019–2030. Vid den protokollsensliga insamlingen och rapporteringen av uppgifter har redan befintliga datainsamlingssystem (bl.a. de rapporteringar som krävs av EU och WHO) utnyttjats.